

הלכות שחיטה כד

קג

כד דיני דרסה וחלדה הגרמה ועיקור וכו' כ' סעיפים:

א *דרסה כיצד כגון שהניח הסבין על הצואר ודחק וחתך [א] למטה בחותך צנן או קישית הרי זה פסולה ואין צריך לומר אם הכה בסבין על הצואר בדרך שמכין בסיוף וחתך הסימנים [ב] בבת אחת. ב ישחט בחולכה או בחוכאה לבר אם יש בסבין כמלא צואר והוין לצואר ^גכמלא צואר הגס: עס העור והמפרקת (מסרי"ו) כשרה ואם

באר הגולה

א משנת הולין כ' בפרישי"י שם וכפ' הרמב"ם בפ"ג נוהל' ב שם בגמשה.
ג מסקנת הגמ' שם דף ל"א, שחיטה.

חלק עליו. ובחתך מוקצת העור אף על פי שיצא דם הסומך על רש"ל להחיר בבדיקה יד על כל פנים אפילו שלא במקום הפסד מרובה לא הפסיד.

וכל זה כשאין השוחט אומר ברי לי שלא נגעתי בושט אבל אם אומר ברי לי אפילו חתך כל העור אם לא יצא דם כשר אפילו בלא בדיקה כללית כדלעיל. והוא שנתבון מתחלה שלא ילעג בושט כגון שתפס הקנה לבדו בידו אפילו חתך כל העור וגם יצא דם כשר אפילו בלא בדיקה כלל ואפילו חתך בקנה כדלעיל (ש"ך [ח]):

[א] למטה, בלא הולכה והובאה (טור, רמב"ם ע"ש פ"ג הלכות שחיטה). דכתיב ושחט אין ושחט אלא ומשך שנאמר ^א חין שחוט לשונם (גמ' ^א). אבל אם מולך ומביא אף על פי שדוחק הסבין על הצואר בהליכתה והובאתה עליו אין בכך כלום (רש"י הובא ב"ו) לפי שמכל מקום הסימנים נחתכים על ידי משיכת הסבין לארבה בחולכתה והובאתה עליהם שאף על פי שדוחק כלפי מטה בחולכתה והובאתה אינה יורדת למטה כשורה אלא כאלכסון מאחר שמביאה ומוליכה בדחיקתה כלי הפסק ונמצא שיש כאן משיכת הסבין לארבה בדחיקתה וחתוכיתה. והוא שיש במשיכה זו שנגמשה הסבין לארבה כדי לחתך הסימנים במשיכתה כדלקמן סעיף ב':

[ב] בבת אחת, לאו דוקא כל הסימנים בבת אחת אלא אפילו משהו מהושט או משהו המשלים לרוב הקנה שנחתך בדרסה פסולה כדלקמן סוף סעיף ו'. אלא רוצה לומר בבת אחת היינו שלא על ידי משיכת הסבין לארבה אלא על ידי דוחק הסבין במקום אחד ממנה על הסימנים כי כל משהו מהסימנים צריך להיות נחתך על ידי משיכת הסבין שנמשכת עליה לארבה וחותכתו בדרך משיכתה ולא על ידי דוחק שדוחקה במקום אחד ממנה לבר שזה נקרא בבת אחת והיא דרסה האמורה בכל מקום:

יד בדיקת העור, ראה באורי הלכות.

רה ב"י ד"ה וכתב טהור"ק, ש"ך ס"ק ד' וס"ק כא.

וו ס"ק ה.

וז ס"ק כא, וש"נ.

זח ס"ק ג' וס"ק כא.

סימן כד

א תלבה א.

ב וקרא א, ה.

ג ירמ"ו מ, ז.

ד ל, ב.

ה ראה לקמן ס"ק ב, לעיל סי' כג ס"ק ס"ב, שיה' רבנו

סי' ז (שכסבין שאינה חרה אפשר לבוא לחוש דריסה).

דעת תורת ס"ק א, באורי הלכות.

ו ד"ה חתין (כאדם המתין קנה או דלעת דוחק הסבין בבח

ופוסק ודאי דרסה). וראה מנחת יוסף ביאורים ס"ק ג.

ז ריש הסבין.

לאו פסולה שכל שאין בו בשיעור הזה אי אפשר לשחוט בלא דרסה על ידי הולכה או הובאה לבד וזאם הולך והביא אפילו שהט באומל כל שהוא בשרה. הנה: יש מממירין [א] צהמה (מרדכי ור"ן צס ר"ח ואיכא מ"ד בר"ף וזכר באגודה וכל זו והג"א מ"א) והמנהג בגלילות אלו לפסול צהמה אפילו הולך והציא אם אין בסמין כמלא לואר ומוך ללואר [ב] משהו (זהו דעת מהר"י¹).

באר הגולה

ד שם במשנה.

[ג] בבהמה. כן כתב הר"ף² איכא מאן דאמר הני מילי בעוף שצוארו דק אבל בבהמה לא עב"ל. וכתב הר"ן³ דברי ר"ח הם ואין להם עיקר בנגמרא עב"ל. וכן כתב המרדכי והגהות אשר"י⁴ מאור ורוע⁵ בשם ר"ח דהא דתנן אפילו כל שהוא היינו דוקא בעוף שצוארו דק אבל בבהמה בעינן כמלא צואר וחזין לצואר כמלא צואר עב"ל. ומשמע לבאורה מלשון המרדכי ואור ורוע בשם ר"ח דאפילו בדיעבד פוסל רבינו חננאל בבהמה בפחות מכמלא צואר חזין לצואר משום הכי איצטרך ליה לר"ח לאוקמו מתניתין בעוף דווקא ולא מוקים ליה אפילו בבהמה ובדיעבד דווקא. אבל הרשב"א בתורת הבית הארוך⁶ כתב דאף ר"ח לא קאמר אלא לכתחלה אבל בדיעבד לכולא עלמא שחיטתו כשרה עב"ל: [ד] משהו. מעם מנהג זה הוא לחוש לדעת ר"ח וכמשמעות לשון המרדכי והאור ורוע⁷ דאפילו בדיעבד פוסל ר"ח. ואף על גב דר"ח מצריך כמלא צואר חזין לצואר לא מתמירין כולי האי מאחר שכל הפוסקים פליגי אר"ח ולא חילקו בדבר זה בין עוף לבהמה כמבואר בב"י⁸. ומשמעות לשון המשנה⁹ מסייע להו דכולא מתניתין מיירי בבהמה י. הילכך לא חיישנן לדעת ר"ח בזה אלא לכתחלה אבל לא להחמיר כל כך לפסול אפילו בדיעבד נגד משמעות לשון המשנה מאחר דר"ח יחידאה הוא וכל הפוסקים פליגי עליה. וגם יש לומר דמורה ר"ח בדיעבד כמ"ש הרשב"א י. אבל לענין משהו חזין לצואר אין הכרע כלל מלשון המשנה דיש לומר כמ"ש הכלבו¹⁰ בשם הראב"ד הובא ב"י ס"ח' דהא דתנן אפילו כל שהוא היינו כל שהוא חזין לצואר דומיא דרישא דקתני כמלא צואר והיינו חזין לצואר כדמפרש בנגמרא (והא דמיבעיא לן בנגמרא במחמא דאוישכפי דהיינו מחמ של רצענים לאו כששחמא בפיה שהוא רחב קצת מיירי כמ"ש לעיל ס"ח' אלא כששחמא בארבה שהיא חדה על פני כל ארבה משני רוחותיה כדפרש"י י. אלא מפני שאין רוחב כלל קא מיבעיא לן דלמא איכא למיחש לחלדה. ולא דמי לגירא¹¹ שהיא רחבה קצת). הלכך חיישנן בהא לדעת ר"ח דלאו יחידאה הוא בהא. דגם בבה"ג¹² כתב דכל שהוא

ח (א, ג).

ט ר"ח נגמרא ואסקנא.

י רמז תריד (כשם ה"ל שחיטה שסדר הר"ח).

יא פ"ב ס"ח ה.

יב ס"ח שענין.

יג בית א סוף ש"ב (ח, א).

יד שחובא בס"ק הקדמ.

טו ר"ח ומ"ש ואם תולך.

טז ל, ב.

יז ראה רש"י ד"ה שנים.

יח שחובא בס"ק הקדמ.

יט ס"ח קן פ"ב (פ, ד).

כ לא, א ד"ה מחמא.

כא שחמתי בנגמרא שם ל, סע"ב.

כב הובא בהגהות אשר"י שם. וראה בה"ג ס"ח (קבה, ד).

הלכות שחיטה כד

קה

ג. שחט שני ראשים מאחד בהולכה או בהוכאה בלבד אם יש בסכין כדי (ה) שלשה צוארים (ו) בשרה זאם (ז) לאו יש לחוש ולאסור (ח) שתהיו.

באר הגולה

ה שם במשנה ושם בגמרא.

דתנן היינו בעוף ולא בבחמה ולא כתב בהדיא דבבחמה בעינן כמלא צואר חוץ לצואר כמ"ש ר"ח הילכך אפשר דסגיא בכמלא צואר והוין לצואר משהו כדעת הראב"ד.

ומכל מקום אנו לא חיישינן לדעת הראב"ד להחמיר אפילו בעוף בפתות מכמלא צואר וחיוץ לצואר משהו לפסול אפילו בדיעבד מאחר דכל שהוא דתנן היינו חוץ לצואר להראב"ד. דאנו לא קיימא לן הכי אלא כמ"ש ב"י סימן ח' בשם הפוסקים דפליגי אראב"ד. אלא דבבחמה משמירין בבה"ג שכל דבריו דברי קבלה¹⁰ הואיל ואין חומרא זו נגד משמעות לשון המשנה מאחר שיש לומר כפירוש הראב"ד במשנה אף על גב דלא קיימא לן כפירוש הראב"ד. וזה טעם המנהג ע"פ שחיטת מהר"י. אבל לענין דינא אין מקום להחמיר בבחמה בפתות מכמלא צואר בדיעבד כי היכי דלא מחמירין בפתות מב' צוארין משום שכל הפוסקים פליגי עליה והוא הדין בכמלא צואר אחד פליגי. וגם האי שיעורא אין לו מקום כלל אלא על פי פירוש הראב"ד ואנו לא קיימא לן בהראב"ד כלל מדמקלינן בעוף אפילו כמשהו ממש כמבואר במהרי"ו הובא בדרכי משה¹¹. וכן משמע מלשון רמ"א בהג"ה¹². וכן פסק רש"ל¹³ וב"ח ס"י ח'י"ג ופרי חדש שם. הילכך¹⁴ אפשר דיש להקל בהפסד מרובה כמ"ש הבי"ח וש"ך סימן כ"ה וסוף ס"י כ"ג¹⁵.

[ה] ג' צוארים. והניח כמלא ב' צוארין מהסכין על גבי ב' צוארי הבהמות ומשך הסכין כמלא צואר אחד עד שכמלא צואר הג' מהסכין שהיה חוץ לצוארי הבהמות כלפי השוחט כששחט בהולכה בלבד עתה בא ונכנס לתוך צואר הראשונה שצאל השוחט וכמלא צואר הב' שהיה על צואר זה בא ונכנס לתוך צואר השני ובכך נגמרה שחיטת שניהם כאחד במשיכה זו שנמשכה הסכין כמלא צואר אחד וכל אחת מהן עברה עליה כמלא צואר שהיה עליה בתחילה וכמלא צואר שהיה חוצה לה (כן דעת הש"ך¹⁶). וכן משמע בהדיא ברשב"א¹⁷ ור"ן¹⁸. דלא כתבואות שור¹⁹). והוא הדין אם שחט ר' וה' בהמות כאחת סגי בצואר אחד ויצא חוץ לכולן (ר"ן²⁰ דרכי משה²¹):

[1] בשרה. בדיעבד דלכתחלה אין לשחוט אפילו בהמה אחת בהולכה או הוכאה לכהד²²

נג תוס' גר, א ד"ה כדי. וראה כללי הפוסקים והתוראה כלל קפג.

כד ס"ק ב.

כה שאין להחמיר בעוף.

כו יש"ש פ"ב ה"א (שפירש בבה"ג, שרק בבחמה מצריך מלא צואר וחיוץ לה משהו).

כז ד"ח כתב הר"ף (שיק בבחמה חשש הראב"ד).

כח כיון שהיא רק חומרא, ולא נדוניא.

כט ב"ח ר"ה שהטף העוף, וש"ך ס"ק ב (לענין תלש הנצות ויצא דם, שבין שהיא חומרא בעלמא יש להקל בהפסד מרובה), ובתעלוי שם ס"ק ב.

ל ס"ק ג.

לא בתורת הבית הארוך בית ב ש"א (כג, א: דשתיהן בשחיטה אחת כו.). ונתבאר לקמן ס"ק ז.

לב (א, א) ד"ה מתיני התני (שהיי' כבת אחת כו.). ונתבאר לקמן שם.

לג ס"ק ג, ובשעלה הדין מ"ג (הדינו שנתחיל בשפת הצואר הדינון הדינונה כו.). שלפ"י אין שחיטתו בבת אחת).

לד שם.

לה ס"ק ד.

לו תוספתא פ"א ה"ה. תורת חיים ל, ב ד"ה השוחט שני פ"ח ס"ק ג. שמה"ח ח' ס"ג תבואות שור שם ס"ק ה.

הלכות שחיטה כד

קו

כדלעיל⁹⁷. אבל כמולך ומביא מותר לשחוט אפילו לכתחלה כמה בהמות בשחיטה אחת דאין איסור בזה אלא בקדשים ולא בחולין (גמרא⁹⁸):

[1] שתיהן. דשתיהן בשחיטה אחת נשחטו וכיון שהראשונה בדרסה נשחטה אף השנייה כן שהרי בבת אחת ובענין אחד העביר הסכין על שתיהן עב"ל הרשב"א בתורת הבית הארוך⁹⁹ והר"ן¹⁰⁰, ורוצה לומר הראשונה¹⁰¹ כשהניח הסכין על גבי שתיהן ושחט בהולכה לברה הרי בהמה הפנימית שאצל השוחט נקראת ראשונה שהסכין יוצא ממנה תחילה ונראה גמר שחיטתה תחילה ואחר כך יוצא מהשניה¹⁰². ואף על פי כן גמר שחימתן הוא בבת אחת ומקרי שוחט ב' ראשים כאחד לפי שכשיצא הסכין מהפנימית ונכנס תוך צוואר החיצונה על כרחך כבר נגמרה שחימת החיצונה בכניסה זו כמו שהיא נמצאת שחופה ביציאת הסכין ממנה דאם לא כן לא היה עוד הצוואר עם הבשר והסימנים שבתוכו מצידו שאצל הפנימית חתוכים עד למטה ולא היתה כאן שחיטה גמורה כמו שהיא נמצאת נגמרה ביציאת הסכין כמ"ש לעיל¹⁰³.

והוא הדין דמשכתת לה דהשניה על כרחך בדרסה נשחטה. כגון שלא הניח הסכין על גבי שתיהן אלא על גבי הפנימית לבר הניח ראש הסכין בקצה הצוואר שאצל השוחט ממש¹⁰⁴, וכשמשך כמלא צוואר אחד הגיע ראש הסכין ממש אל עבר הב' על גבי צוואר זה מלמעלה¹⁰⁵ ואמצעית הסכין ממש כסיום כמלא צוואר אחד הגיע למטה בתחתית הסימנים מצד הצוואר שאצל השוחט כשרחק הסכין כלפי מטה במשיכתה. וכשמשך עוד ראש הסכין לעבר הב' דצוואר הבהמה השניה ודחקה כלפי מטה במשיכתה אזי הגיע אמצעית הסכין לעבר השני דצוואר בהמה אחת למטה בתחתית הסימנים ונגמרה השחיטה בהכשר כדלעיל (עי' רא"ש¹⁰⁶). ובהמה הב' אילו לא דרס בה לא היתה שחופה עדיין שהרי עדיין ראש הסכין ממש ראוי להיות בעבר הב' דצוואר הב' מלמעלה אלא לפי שדרס בה ודחק הסכין בבה כלפי מטה בשוה מלמעלה למטה הילכך נגמרה שחימת שתיהן כאחת. ואפילו הבי ג' הראשונה אסורה הואיל ובענין אחד העביר הסכין על שתיהן. ולא חש הרשב"א לדרק בזה הואיל ואין בזה אלא שינוי הלשון בלבד ולא בעיקרא דדינא.

אבל אם הניח ראש הסכין על גבי הפנימית בקצה הצוואר ממש שאצל השוחט והולך ומשך הסכין לתוך החיצונה ולא נגמרה עדיין שחימת החיצונה עד שיצא ממנה הסכין כמלא צוואר אחד הוצה לה וכמלא צוואר ב' דסכין היה מולא כל רוחב הצוואר למטה כנגמר שחיטה הרי גם השניה לא נשחטה בדרסה ושתיהן כשירות. אלא דהרשב"א ושאר פוסקים לא מיידי כלל כבדאי גוונא משום דבכהאי גוונא לא מוקרי כלל שוחט ב' ראשים כאחד שהרי הפנימית נגמרה שחימתה תחלה מיד שיצא ממנה כמלא צוואר הסכין ונכנס לתוכה כמלא צוואר ב' וזוהי מולא רוחב הצוואר כנגמר שחיטה. כן דעת הב"י¹⁰⁷ ורש"ל¹⁰⁸ וש"ך¹⁰⁹ לדינא.

מד מה שאין כן כשהניח ראש הסכין על כל רוחב הצוואר, כדלקמן (י"ח אבל אם, רב').
מה שהסכין אינו בקר ישר, אלא שראש הסכין נגמר יותר, כדלקמן שם. וראה ביאורי הלכות.
מו פ"ב סי' ח (שהפנימית כשהיא). וראה כ"ח ד"ה ונ"ש לא היה (שפירש כן דברי הרא"ש).
מז ד"ה לא היה.
מח יט"ש פ"ב סי' יא.
מט ס"ק ה.

לז ראה לקמן סוף ס"ק ב.
לח כג, א, ר"ן (ז, ב) ד"ה טתני השוחט. ש"ך ס"ק ב.
לט בית ב ש"א (כג, א: דשתיהן בשחיטה אחת כו').
מ (ז, א) סו"ה טתני התי' (שהרי בבת אחת כו').
מא שם העביר הסכין על שתיהן בבת אחת מרוב נקראת הראשונה, אלא מיידי כשהניח כו'.
מב דמיידי שהמשך השחיטה עד שיצא הסכין מן בהמה החיצונית.
מג ס"ק ה (שגד שנכנס לצוואר השני נגמרה שחיטה).

הלכות שחיטה כד

קז

ד' ישנים אוחזין בסכין ושוחטין אפילו זה למעלה לצד הראש וזה למטה לצד החזה שאוחזין אותו באלכסון כשרה ולא חיישינן שמא ידרסו [מ] זה על זה.

ה' היה שוחט והתך כל המפרקת כשרה. הגה: והמנהג להטריף אפילו לא סתך רק רוב המפרקת (מהר"י ולאגור וס"ה) ולפי לשנוט כי יש מרובותא סוגרין [מ] כן (דקדק ראז"ה מפ"י רש"י).

באר הגולה

1 בדיקא שם דף ל'.

אבל אם הניח ראש הסכין על גבי כל רוחב צואר הפנימית ולא בקצהו הפנימית פסולה¹ שהרי בשחיטת בהמה בהולכה לבהה בסכין שיוצא ממנה חוץ לצואר כמלא צואר כלפי השוחט וכמלא צואר אחד הוא על גבי רוחב כל הצואר בתחילת השחיטה צריך להיות כמלא צואר זה שעל גבי הצואר נמשך ויורד מיד כלפי מטה כאלכסון כדלעיל² ובאן אינו יורד מיד כלפי מטה שהרי הוא נמשך על הצואר החיצונה וראש הסכין מגיע עד עבר ה' דצוארה מלמעלה ממש בתחלת שחיטתה.

והוא הדין איפכא בכל זה כשוחט בהובאה לבהה:

[מ] זה על זה. מתוך שזה מושך לבאן וזה לבאן ושניהם דוחקים הסכין על הצואר (רש"י ב). מיהו היינו חוקא ברעבד לא חיישינן להכי אבל לכתחלה לא יאחו אדם בסכין מצד זה והב' מצד ב' כנגדו (עי' רמב"ם³ ופרי חדש⁴ וכן דעת השו"ע⁵ דלא כמור"ט):

[ס] כן, ראב"ה במרדכי⁶ דקדק כן מפרש"י רפ"ב דחולין⁷ אהא דאמרינן התם אמר רב כהנא מניין לשחיטה שהוא מן הצואר שנאמר ושחט ממקום ששחט (שכופה⁸) חמהו (הכשרהו לאכילה ומהרהו לישנא אחרינא חמהו הוצא את דמו ונקחו). ומסקינן דשחיטה מן הצואר הולכתא גמורא לה אלא קרא דושחט למאי אתא דלא לשויה גיסמרא. ופרש"י שלא יחתך כל המפרקת לשנים דהכי משמע חמהו הוצא את דמו ותו לא ולאידך לישנא הכשר אכילתו דהיינו הסימנים ותו לא עכ"ל. וכתב על זה המרדכי בשם ר' ברוך ולא נהירא דכיון ששחט הסימנים אם שחט אחר כך גם המפרקת מאי איכפת לן. ומיהו בתוספתא⁹ תניא היה שוחט והתך את הראש בבת אחת נתכוין לכך שחיטתו פסולה ואם לאו שחיטתו כשרה. ואמר לנו מורינו ר' מאיר שמעשה היה באחד ששחט והתך כל המפרקת ודקדק ראב"ה מפרש"י ואמר. ולא נהירא למורנו ר' מאיר ומפרש מורנו כך פרש"י חמהו הוצא את דמו ותו לא צריך יותר עכ"ל המרדכי. ובמשמרת הבית¹⁰ בשם התוס' כתב דמ"ש רש"י הוצא את דמו ותו לא היינו משום דבחתוכת המפרקת מבלע דם בבארימ¹¹ וקרא דושחט בקדשים כתיב דלדם הוא צריך להיות ולירוקות.

1 אף שנכמתה ארת כשרה כמ"ג.

2 נא ס"ק א.

3 נב ל' רע"ב.

4 נג פ"ב ה"י (שחיטתן כשרה).

5 נד ס"ק ג.

6 נה שכתב: כשרה.

7 נז שאין שם תוכה כשרה (רק ושוחטין).

8 רמז תרב.

נח כ"ג א.

נט רש"י.

ס ס"ב ה"א.

סא בית ב ש"א (כב, א). וז"ה בריש"א שם ד"ה ה"ג

וישנה, ובשלת ח"א סי' רסא.

סב כדלעיל סי' כג ס"ק ז, וש"י (אלא ששם נאמר פסעם

זה ליש"י אף לחולין על דיו תתיבה ונלית).

הלכות שחיטה כד

קה

ומבואר בב"י¹⁰⁰ ו"שך¹⁰¹ דראבי"ה יודאה הוא וכל הפוסקים פלגי עליה. והמ"ז¹⁰² הוסיף להפליא עליו ממשנה וגמרא¹⁰³ ונתבאר לעיל סוף סי' כ"ט דאם החזיר הסימנים לאחריו העורף ושחט מן העורף שחיטתו כשירה אלא שבין שרימ"א כתב שאין לשנות מן המנהג שנהגו להמריף אין בדינו להקל דלא יהא אלא דברים המתירים ואחרים נהגו בהם איסור עכ"ל המ"ז. וכן כתב הש"ך דמן הדין שרי ואולי דעת רמ"א להחמיר דוקא במקום שאין הפסד מרובה וכהאי גוונא עכ"ל הש"ך.

ולפי דעת ראב"ה צריך לרחוק ולומר דבההיא דלעיל סוף סי' כ' דמיירי דוקא בלא נתכוין לחתך המפרקת כמ"ש הדרישה ריש סי' א'¹⁰⁴. ואם כן בלא נתכוין אין להחמיר כלל אפילו שלא בהפסד מרובה. וסיים המ"ז שיש להקל בזה בכל הספקות דאפילו רואה חתך במפרקת אין צריך לבדוק אחריו אם הוא רוב וקל וחומר כשאין המפרקת לפניו והאי רוב המפרקת נראה לי דהעיקר תלוי בחוט שאפילו לראב"ה שפירש דברי רש"י ותו לא שאסור לחתך אחר כך על כרחך לא קפיד אלא אחוט שהחיות תלוי בו ועל זה אמרה תורה דלא ימית הבהמה אלא על ידי הסימנים ולא בדבר אחר עכ"ל. ורובנו לומר בדבר אחר היינו כבת אחת עם הסימנים דווקא כדתניא בתוספתא דלעיל היה שוחט וחתך את הראש כבת אחת. אבל שלא כבת אחת אין איסור להמית הבהמה בדבר אחר אלא משום מבליע דם באברים כדלעיל סי' כ"ג¹⁰⁵.

ולפי דעת כל הפוסקים החולקים על ראב"ה יש לומר הא דבתוספתא דמפליג בין נתכוין לכך ללא נתכוין מיירי בשוחט כהולכה לבדה או כהובאה לבדה דכהאי גוונא מיקרי כבת אחת כמתני' דלעיל. ומיירי בסתם סכין שיש בה כשעור שנתנו חו"ל כמלא ציאר חוץ לצואר. והאי שיעורא לא סגי אלא לחתיכת הסימנים עד המפרקת ולא עד בכלל כמ"ש במשמרת הבית¹⁰⁶ ופרי חדש¹⁰⁷. אלא דמכל מקום כיון שיש בסכין כשעור שנתנו חו"ל אם חתך המפרקת בלא מתכוין תלינן בחריפות הסכין כי לפעמים הסכין חריף ושוחט הסימנים בפחות מכשעור שנתנו חו"ל כמ"ש התוס'¹⁰⁸ והרא"ש¹⁰⁹ לפי דעת התבואות שור¹¹⁰.

אבל לפי דעת הרמב"ן והרשב"א והר"ן¹¹¹ דפלגי בהא אתוס' ורא"ש וכן דעת הבי"ב בשו"ע¹¹² (כמ"ש בקונטרס אחרון¹¹³) יש לומר דבתוספתא לא מיירי כלל בחתך המפרקת אלא לחתיכת הסימנים לבדם קרי חתך הראש כדתנן¹¹⁴ כמתניתין התיו הראש והיינו סימנים לבדם כמו שנתבאר לעיל. וכבת אחת דבתוספתא היינו נמי כבת אחת דמתניתין

עד סי' ח ס"ק יא (שליפ"ד התוס' ורא"ש הנ"ל, שהובאו בשמ"ש סי' ס"ה, לחתוי נשחטו הסימנים קודם שעירב כל אורך הסכין, אם כן יש לחתוי גם בחתיכת המפרקת).
ענה אפשר הנוגת לרשב"א ור"ן דלעיל ריש ס"ק ז (שמקורם מהרמב"ן¹¹⁵ ל' ב ד"ה הא דתנן התיו, אלא שדרכו¹¹⁶ מפרש דמיירי שהתיו כל הראש), שבין שהראשונה על כדתני בדרסה נשחטת אף חושני כן (והולקם בית על תוס' שהובא בר"ן ג' א ס"ה' מתינ', ועל רא"ש פ"ב סי' ח, שנתדיון השניה). וראה מנחת יוסף סוף ק"א ס"ק לא.
עו סעף א (אי אפשר לשחוט בלא דרסה על ידי הולכה או הובאה לכה. והשעשוי דברי הרא"ש הנ"ל שהובאו כמור).
עז של רבנו, שלא הניע לדינו.
עח ל' ב.

סג ד"ה כתב הגדליק.
סד ס"ק ה.
סה ס"ק ב.
סו י"ג ב.
סז סימן זה בשו"ע¹¹⁷ לא הניע לדינו, וראה שו"ע שם ס"ג (וידע שחתכם קודם המפרקת), ומ"ז שם ס"ק ז (שלידן) אסור אף אם חתך המפרקת אחר הסימנים).
סח סימן א ד"ה ולדעת המפרקת.
סט ס"ק ח.
ע בית ב ש"א (כב, ב).
עא ס"ק א.
עב לא, א ד"ה חוץ.
עג פ"ב סי' ג.

הלכות שחיטה כד

קמ

ו' ישאדם שוחט עוף ואוחז בסימנים בשתי אצבעותיו צריך שיאחז אותם יפה שאם אינו אוחז אותם בטוב פעמים שידו נשמטין לכאן ולכאן ולא יבול לשחטן ע"י הולכה ויבא לידי דרסה. הגה: וכן לא יניח האלצנע על הסמין אלא יחזיק אותה נקמח כדי ו' שלא יבא לידי דרסה (דעת עצמו מקבלת השוחטים ומהרש"ל פ' השוחט סימן י"ג צ) והאפילו לא עשה דרסה אלא במשהו [א] מן הושט פסולה. הגה: והמנהג להטריף כל דרסה בין נמיטוט [ב] קמח בין נמיטוט נמלא בין נקנה בין נזשט. (שמיטות מהרי"ו).

באר הגולה

ז כל בו בשם הר"ף וב"כ ה"י ט"ו פ"ג מהל"ש בשם סמ"ק. ח שם.

שהיא הולכה לבדה או הובאה לבדה. וקא משמע לן בתוספתא דלא מכשרין כבת אחת אפילו בסכין שיש בה כשיעור שנתנו חז"ל שהוא כמלא צואר חוץ לצואר אלא בשלא נתכוין לכך רק שלא הספיק להביא עד שהותו הראש בהולכה לבדה כדפרש"י במתני' דלעיל אבל אם נתכוין לכך איכא למוחש לדרסה (כמ"ש בקונטרס אחרון).

ועל כן צריכים השוחטים לזהר בזה באוהרה יתירה מאחר שיש בזה חשש דרסה אפילו בדיעבד מלבד ההזירות לבתחלה שמצוה להוליך ולהביא לבתחלה (כמו שנתבאר לעיל ט): [ג] שלא יבא לידי דרסה. ומיהו זה אינו אלא והזירות לבתחלה אבל בדיעבד אין לחוש. ובמדינות אלו שנהגו השוחטים לאסור אפילו בדיעבד אולי בקעה מצאו וגדרו בה גדר ומכל מקום בהפסד מרובה וכחאי גוונא יש להקל (תבואות שור"ג):

[ד] מן הושט פסולה. בב"א⁸⁹ בשם הכל בו⁹⁰ והגהות מיימוניות⁹¹ בשם הר"פ בהגהת סמ"ק⁹² מבואר בהדיא דקאי אדלעיל שאם אינו אוחז אותם בטוב פעמים כו' ויבא לידי דרסה ודרסה פסולה אפילו במשהו מן הושט. אבל בקנה סבירא ליה להר"י⁹³ דאין דרסה פוסלת אלא ברובו או במיעוט המשלים לרובו. וכן דעת רוב הפוסקים כדלקמן⁹⁴ גבי הגרמה והחלדה. והשו"ע אף סבירא ליה בהרמב"ם⁹⁵ לפסול דרסה והחלדה אף במיעוט קמא דקנה כדלקמן סעיף י"א⁹⁶ וסעיף י"ג⁹⁷ לא רצה לשנות לשון הר"י⁹⁸ ברין זה משום דאף להרמב"ם אתי שפיר לשון זה לזהר שלא יבא לידי דרסה משהו בושט יותר מבקנה דבושט פסולה ודאי ובקנה היא פסולה מספק כדלקמן סעיף י"א וסעיף י"ג עיין שם צ:

[*] קמא. עיין כמ"ש בסעיף י"א⁹⁹ ובסעיף י"ב¹⁰⁰ מעם המנהג:

כח (דעת רש"י ותוס' ורא"ש וש"ך).

זו פ"ג ה"י.

פח ס"ק ה'.

פט ס"ק כה.

צ ראת לקמן שוש ומ"ק לא (שלידת הרמב"ם והשו"ע).

גם דרסה במיעוט קמא הושט היו ספק נבילה.

צא ס"ק ז'.

צב ס"ק כד.

עט ס"ק ג'.

פ ס"ק מ' בשם בית הלל ס"ק ג' בשם הבני וילנא.

פא ד"ה כתב הכל בו.

פב ס"י ק' פ"ג (פא, ט).

פג (קיששא) פ"ג ה"א.

פד ס"י קצו אות ד'.

פה בנתת מ"ק שם.

פו ס"ק ז' (דעת הש"ך). ומ"ק יח (דעת ר"ת), ומ"ק יח.

הלכות שחיטה כד

קי

ז ויבוי חלדה כיצד כגון שהכניס הסכין בין סימן לסימן בין ששחט התחתון כהלכתו מלמעלה למטה וחזר והוציאו ושחט העליון בין ששחט העליון ממטה למעלה שלא כהלכתו פסולה.

ח ה"חלילי את הסכין תחת העור או תחת צמר מסובך בצואר הבהמה או תחת מטלית ה"קשור בצוארה או שהמטלית ה"מדובק בו בשערה ושחט יג) שחיטתו פסולה ה"אבל אם המטלית פרוש על צוארה ושחט שחיטתו כשרה. ט) ויש מי שפוסל גם בזה ט) ולכתחלה יש לחוש לדבריו. הגה: וכן יש לזהר נכבשים שיש להם זמר מסובך צלואריהם למנוס הזמר יד) המסובך שלא יבא לידי חלדה (מרדכי פרק השומע ויוקם).

באר הגולה

יד הר"ן שם בשם רבנוהא וכו' כמ"ג והרא"ש והרשב"א וכו' מדברי רש"י וממ"ג.
טו הרמב"ם כמ"ג טה"ל שחיטה.
טז כ"ז.

ט משנה שם דף ל"ב.
י שם בגמרא דף ל' מומרא דרב יהודה אמר רב.
יא בעיות ולא נפשמו שם ולחומרא.
יב כפי הרא"ש.
יג כפירוש בה"ג.

יב) חלדה. לשון חלדה כחולדה זו שהיא תחובה ומכוסה בחורי הבתים¹³ והכי נמי הסכין מכוסה בסימן העליון בשעת שחיטת סימן התחתון או בשעת שחיטת העליון ממטה למעלה. ודוקא בסימן שהוא ככלל שחיטה היו ודאי חלדה אבל אם מכוסה בדבר שאינו ככלל שחיטה כגון תחת העור מספקא ליה לרב כגמרא¹⁴ ואמר איני יודע ופסול מספק כדלקמן סעיף ח':

יג) שחיטתו פסולה. מספק דאבעיות ולא איפשמו ונתהו כגמרא¹⁵ לרב דאמר תחת העור איני יודע תחת מטלית מהו תחת צמר מסובך מהו תיקו ופרש"י מהו דהא עור נמי לאו ככלל שחיטה הוא ומספקנין ליה בחלדה הכי נמי לא שניא או דלמא האי גופה והאי לאו גופה עכ"ל. והרא"ש¹⁶ כתב תחת צמר מסובך מהו דצמר עומד לגזו לא היו כעור ואם תמצני לומר כיון דהשתא מיהא מחובר לבהמה מיקרי חלדה תחת מטלית הקשורה סביב הצואר מהו ויעדינין לחומרא (ולא היו ספק ספקא משום דהכל שם ספק אחד אי מיקרי חלדה ככהאי גוונא ואם לאו) אבל אם נפל מליתו על מקום השחיטה פשיטא דלא היו חלדה דלא מיבעיא אלא כבגד שקשור תמיד בצואר הבהמה דומיא דצמר וכן כתב בה"ג¹⁷ דמיירי שיש מכה בצואר הבהמה ורבק עליה מטלית בשערה ודלא כמו שכתב הרמב"ם¹⁸ אם פירש מטלית על הסכין ועל הצואר ושחט תחת המטלית הואיל ואין הסכין גלויה הרי זה ספק נבלה עכ"ל הרא"ש. ומה שכתב הקשור תמיד הוא לאו דוקא אלא שהוא הדין כרוך ועשוי להתקיים זמן מה (תבואות שור¹⁹):

יד) המסובך. לאו דוקא אלא אפילו השערות מובדלות זו מזו כל שהסכין תחתיהן הוה ליה חלדה אלא אורחא דמילתה נקט כגמרא ושור²⁰ דמסובך שאינו יכול

צא ס"ה (קנה, ד).
צב פ"ג ה"א.
צט ס"ק י.

צא נגמרא כ.ב. לבגש ס"ג ס"ו ס"ק ב.
צד ל.ב.
צה ל.ב.
צו פ"ב ס"ה.

הלכות שחיטה כד

קיא

ט צריך לזוהר בשארם שוחט וחס על העור שלא יעשה בו קרע גדול ושוחט בראש הסבין ומתכסה [טו] מהעור אמנם אם שוחט כאמצע הסבין אין לחוש אם ראשו מתכסה בעור כיון שהסבין במקום ששוחט בו כנגד הסימנים אינו מכוסה ויש מי שמחמיר גם בזה ויש לחוש לדבריו לכתחלה.

י אם לאחר ששחט רוב הסימנים החליד הסבין תחת מיעוט הנשאר משיניהם או מאחד מהם זפסקן מותר. ^א ויש מי [טז] שאוסר גם בזה וראוי לחוש לדבריו לכתחלה. הגם: והמנהג להטריף כל מלדה בין נמיעוט קמח בין נמיעוט גמלא בין [יז] נקנה בין נוטע (שחיטת מהרי"ו).

באר הגולה

כ כ"ג מדברי הרמב"ם בפ"ג הל"ב ו' וכ"כ הרא"ש בפ' השוחט שבנו זמנך על התוספתא
כא מור בשם פ"י רש"י אהא דבעי ר"ב ולא נפשטה ולחזירא שם ל' ע"ב ושלח הסבין הרא"ש.

ז מור בשם מ"ג
יח שם בשם הרא"ש נמ"ך.
יט מהרי"ב בפ"ג מהל' שחיטה.

הפרודין מכניס הסבין תחתיו (תבואות שור^ק). ומכל מקום מדינא סגי לפנות הצמר איך ואיך ואין צריך לחלוש אלא משום זהירות לכתחלה. וכן בעופות נהגו למרוח הנוצות ואף על גב דאיכא צער בעלי חיים (מרדכי^{קכ}). ומכל מקום אם יכול לשחוט בלא זה יש לזוהר מלמרוט כמ"ש רמ"א בס"י כ"ג^{קכ}:

[טו] מהעור. והוי לה חלדה ואפילו בדיוקבד שחיטתו פסולה מספק בדלעיל (ש"ך^{קכ}):

[טז] שאוסר. כן דעת רש"י^{קכ} לפירושו בהא דבעי רב פפא החליד במיעוט סימנים מהו תיקון ופרש"י החליד במיעוט סימנים לאחר ששחט רובן בהכשר מי אמרין הא אישתחוט שפיר ברוב סימנים או דילמא כולה חדא שחיטה היא ואית בה חלדה עכ"ל. והתוס' י"ח וסיעתם הקשו על פירוש רש"י כמו שהקשו על פירושו^{קכ} שפירש כבעיא דשהת במיעוט סימנים ככהאי גוונא ממש בדלעיל ס"י כ"ג^{קכ}. ופירושו בעיא זו בענין אחר כדלקמן סוף פ"א. ולפירושה אין לאסור כלל חלדה אפילו במיעוט בתרא דסימן הראשון כבהמה^{קכ} שכיון שרוב הסימנים נשחטו בהכשר לא איכפת לן במיעוט שנשחט אחר כך בפסול. ומשום הכי כתב השו"ע סתם או מאחד מהם^{קכ} (עיין פרישה^{קכ}):

[יז] פירש השו"ך^{קכ} המעט שמחמירים אף במיעוט קמח דקנה בין בחלדה בין בקנה בין בהגרימה הוא משום דאין אנו בקיין בבדיקת העוט וחיישינן שמוא נגע בוישט כדלעיל ס"י כ"ג^{קכ} אבל מדינא אין לאסור לכולי עלמא במיעוט קמח דקנה בדרסה וחלדה כמו שאין לאסור כשהייה מידי דהוה אחצי קנה חתוך דלעיל סוף פ"א כ"א^{קכ}.

ק ס"ק יג.

קא רצו תרה. לבוש ס"ה. ש"ך ס"ק ה. וראת לקמן הל' עובדי דביים ס"ד.

קב סעף ג. ש"ך שם.

קג ס"ק פ. וראת שר"ת צ"צ מוס"י ה.

קד ל. ב ד"ה החליד.

קה שם ד"ה החליד.

קז של רש"י ל"ב, א ד"ה במיעוט סימנים.

קז ס"ק ה.

קח אף שעדיין לא נגמרה שחיטה.

קט היינו כשהחט מיעוט בתרא של סימן הראשון.

קז ס"ק ו.

קיא סוף ס"ק ג.

קיב ס"ב וס"ג.

קיד סימן זה בשו"ע לא הגיע לדיון, וראת ש"ך שם ס"ק

ת (אפילו לדיון). לעיל ס"י כג ס"ק ג, וש"ג.

הלכות שחיטה כד

קיב

יא אם החליד הסבין תחת מיעוט הראשון ושחטו ממטה למעלה ואח"כ גמר השחיטה [יח] בדרכה וכן **כ** אם שחט רוב סימן אחד בכהמה והחליד הסבין תחת מיעוט הנשאר ושחט [יט] סימן השני וכן אם שחט מיעוט הראשון [כ] בחלדה וגמר השחיטה שלא בחלדה הרי זו פסולה.

באר הגולה

כג שם כפירוש הר"ר אושעיא ולחומרא כיון דלא נפשטה.

כב כפי' ריב פפא כפירוש התוס' שם.

אבל הב"י בשו"ע סבירא ליה לאסור במיעוט קמא דקנה מדינא בדרסה וחלדה לחוש לדעת הרמב"ם ^{קכ} כדלקמן סעיף י"ג עיין במ"ש שם ^{קכ} המעט: [יח] בדרכה. וזה פירוש התוספות ^{קכ} בשם ר"ת והמור בשם הרמב"ם ^{קכ} בבניא דהחליד במיעוט סימנים ^{קכ} דלעיל ^{קכ}.

אלא ^{קכ} להרמב"ם ^{קכ} היא בין בקנה בין בושט כדלקמן סעיף י"ג ^{קכ} ולר"ת היא בושט לבד ^{קכ}. והוא הדין בשהייה ודרסה במיעוט קמא דושט היא בעיא דלא איפשרא לפירוש ר"ת ^{קכ} והוה ליה ספק נבילה ^{קכ}. אבל להרמב"ם לפי דעת הב"י בכסף משנה ^{קכ} לא הוי ספק נבילה במיעוט קמא דושט אלא בדרסה וחלדה אבל בשהייה הוה ודאי נבילה. וכן דעת כל האחרונים סימן כ"ג ^{קכ}. משום שכיון ששהה אויל ליה מעשה קמא והוה ליה כנקובת הקיץ ונקובת הושט במשהו ^{קכ} אבל בדרסה וחלדה כיון שהשחיטה נמשכת ושחיטה אחת היא איכא למימר הכי אנמריה רחמנא למשה לא תשחוט רובא בדרסה וחלדה אבל מיעוטא שפיר דמי משום הכי לא הוי אלא ספק נבילה (ריב"ש ^{קכ}). כסף משנה ^{קכ}. לחם משנה ^{קכ}).

[יט] סימן השני. וזה פירוש התוס' ^{קכ} בשם הר"ר אושעיא בבניא דלעיל והסכים עמו הרא"ש ^{קכ} ושאר פוסקים. דאיבעיא לן אף אם תימצי לומר תחת העור וצמר מסובך לא הוי חלדה היינו משום דלא חשיבו ככהמה. או דלמא אף אם תימצי לומר דהוי חלדה הכא שאני כיון שנשחט הרוב המיעוט הנשאר כחתוך דמי עכ"ל הרא"ש:

[כ] בחלדה. כלומר בחלדה גמורה ודאי כלי שום ספק החליד הסבין בין סימן

- קיד** פ"ג ה"י ור"י (לפסול דרסה וחלדה במיעוט קמא).
- קטו** לקמן פ"ק בת, ושי"ג.
- קטז** ל' ב ד"ת החליד.
- קטז** פ"ג ה"י לפירוש המור שגפרשו כפירוש ר"ת (ראה ב"י ד"ה ונ"ש רבנו שהרמב"ם).
- קיה** ראה לקמן פ"ק כ', שהאיבעיא לפירוש זה הוא כשהחליד תחת מיעוט המינן כשחשית מיעוט קמא, דהוי תרתי למעלותא.
- קיש** ס"ט ור"י מ"ן (שם נבגאיה האיבעיא לפירוש רש"י).
- קכ** בא למאן החילוקים בין דעת הרמב"ם לר"ת, בחלדה ודרסה ושחיטה במיעוט קמא, בושט ובקנה.
- קכא** שאמר כאן חלדה במיעוט קמא בסתם.
- קכב** פ"ק בת, ושי"ג.
- קכג** כדלעיל פ"ק יז בדעת הש"ך.
- קכד** שפיטש בתוס' שם האיבעיא (לב, א) שהה במיעוט סימנים, דדינו במיעוט קמא (וא"כ בודאי מירוי

- בושט בלבד, שאין לאמור שהיה במיעוט קמא דקנה, כדלעיל פ"ק יז, ושי"ג).
- קכה** ראה שו"ת צמח צדק סי' א אות ב. ובאורי הלכות.
- קכו** פ"ג ה"י (שלא פירש האיבעיא בשהה במיעוט קמא).
- קכז** ראה רא"ש פ"ב סי' ו' (שלא"ת אין שהייה בעוף אמורה אלא מספק, במיעוט קמא דושט). לעיל שם פ"ק יא (שירק בספק שהייה גמורה בעוף הוי ספק, או ודאי נבילה). לקמן סי' לג פ"ק י' (אם נקובת הושט הוי נבילה).
- קכח** כדלקמן סי' לג פ"ג.
- קכט** פ"ק סי' קפו (דחכי אנמריה רחמנא כו'). הובא בש"ך פ"ק כ' (להחלק נמצעים הן בז דריסה וחלדה להנרימה בושט, כדלקמן ריש פ"ק לא).
- קל** פ"ג ה"י (שהעתיק תשובת הריב"ש).
- קלא** פ"ג ה"י (טעם החילוק בין חלדה לשהייה).
- קלב** ל' ב ד"ת החליד.
- קלג** פ"ב סי' ו'.

הלכות שחיטה כד

ק"ג

יב [כא] ה"ג הגרמה כיצד זה השוחט בקנה למעלה במקום שאינו ראוי לשחיטה או שהתחיל לשחוט במקום שחיטה ושחט מעט והטה הסבין חוץ למקום שחיטה למעלה וגמרה שם ה"ג אבל שחט [כב] רוב חלל הקנה במקום שחיטה והטה הסבין חוץ למקום שחיטה למעלה וגמר שם חתיכת כל הקנה כשרה. וה"ה אם שחט רוב שנים בבהמה במקום שחיטה והשלים השחיטה בהגרמה או בדרסה כשרה ה"ג ויש מי [כג] שפוסל בדרסה ויש לחוש לדבריו לכתחלה. הג"ה: והמנהג להטריף

באר הגולה

כד לשון הרמב"ם שם הל' י"ב ממשנה שם וגמ' דף י"ח כפי הריאה נדון כריאה. י"ט וכתב הכ"מ שם דגמט בקנה למעלה לפי שעתיד להחל בן תורים שלש לשחט וכו' למעטיו בושט דבין למעלה ובין למטה היו נקובות במשורה וכן נקנה למטה בן

לסימן ושחט מיעוט סימין בחלדה זו. מה שאין כן בכבא הראשונה שלא החליד אלא תחת מיעוט הסימן דאיכא למימר דמיעוט סימין כיון שאינו מעכב בשחיטה דמי לעור ^{ת"ר} שהיא ספק חלדה ^{ת"ר} וכיון שלא שחט בספק חלדה זו אלא מיעוט סימין איכא תרתוי למעלוותא. וקא משמע לן ברישא דאפילו הכי הוא בכלל בעיא דלעיל (עיין תבואות שור ^{ת"ר}). וכן משמע בהדיא בב"ב ^{ת"ר} איני רואה כל' ע"ש וה"ק):

[כא] הגרמה. לשון הגרמה שמכריע ידו לצאת חוץ ממקום הכשר שחיטה (רש"י ^{ת"ר}): [כב] רוב חלל. עיין במ"ש ריש סי' כ"א ^{ת"ר}:

[כג] שפוסל בדרסה. זהו דעת הרא"ש ^{ת"ר} בשם ריב"ם דדרסה חלדה ושחייה לא דמי להגרמה ועיקור. דאף לפירושו רש"י כבעיא דהחליד במיעוט סימין ^{ת"ר} דלעיל ^{ת"ר} וכבעיא דשהה במיעוט סימין ^{ת"ר} דלעיל סי' כ"ג ^{ת"ר} דהיינו מיעוט בתרא והוא הדין לדרסה במיעוט בתרא והוה ליה ספק נבילה מכל מקום בהגרמה ועיקור סבירא ליה להרא"ש שאין להתמיר כלל כפרש"י משום דפשיטא לן דאולינ בתר רובא בהגרמה משום דלא מקום שחיטה הוא הוה ליה כאילו הוליד והביא כרגל אחר שחיטה. וכן נמי אם אחר שחיטת הרוב עקר המיעוט ^{ת"ר} כיון דהוי שלא כדרך שחיטה כשר עכ"ל. וסברא הראשונה שבוש"ע הוא דעת התוס' שפירשו ב' בעיות אלו בענין אחר דלא כפרש"י משום דלא סבירא ליה לחלק בין הגרמה ועיקור לשחייה דרסה וחלדה. ורש"י ^{ת"ר} סבירא ליה גם כן שאין לחלק ביניהם ומשום הכי סבירא ליה לרש"י דגם בהגרמה ועיקור יש להחמיר מספק

ס"ק א, וכאן ס"ק ה.
קמ פ"א סוס"מ. דר. וכו' גם בתוס' ל, ב ד"ה החליד בשם ריב"ם.
קמא ל, ב ד"ה החליד.
קמב סעף י, וס"ק מו.
קמג לב, א ד"ה במיעוט סימנים.
קמד ס"ק יד וס"ק מ"ז.
קמה שלא במקום שחיטה, כולקטן סוף ס"ק כד.
קמו ל, ב ד"ה תיקו.

קלד אבל לא ממש, כולקטן ס"ק יט שיש מענינים לחלק בתם.
קלה כולקטן ס"ח וס"ק יג.
קלו ס"ק יא.
קלז וכו' רבנו שהרמב"ם (שהפור פירש ברמב"ם כבבא הראשונה, והב"י כתב איני רואה מהוכן לעד כן, ומסוים דבבל גונו אסור).
קלח מ, א ד"ה שחייה.
קלט סימן זה בשו"ע לא הגיע לדיון, וראה ש"ך שם

הלכות שחיטה כד

קיד

זין צדקסה זין צהגרמה זין צמיעוט [כד] קמא זין צמיעוט צתרה זין צקנה זין צזשט. (ג"כ צמהרי"ו).

במיעוט בתרא בין דסימן קמא בין דבתרא ואפילו בעוף כדלעיל סי' כ"ג^{קמא}. ועיין במ"ש שם^{קמא} אם הוא ספיקא דאורייתא או דרבנן. וזהו מנהגנו שברמ"א^{קמא}:

[כד] **קמא**. עיין מ"ש לעיל^ק בשם הש"ך דמעם החומרא במיעוט קמא דקנה הוא משום שמתא נגע בושט. ולפי זה הובא דתפס הקנה לברו בידו שאין להוש כלל שמתא נגע בושט אין להחמיר כלל בדרסה הלדה והגרמה ועיקור במיעוט קמא דקנה כמו שאין להחמיר כלל ככהאי גוונא כשהייה כדלעיל סי' כ"ג^{קמא}. אבל התוס'^{קמא} כתבו דבהגרמה יש להחמיר מדינא במיעוט קמא דקנה אף בלא חששא דנקובת הושט לחוש לדעת הרשב"א^{קמא} דפסק כמאן דאמר בנמרא^{קמא} הגרים שלישי ושחט ב' שלישים פסולה והוא הדין פחות משליש משום דיציאת חיותא דבהמה כרוב סימן הוא וכשנתקד רוב הסימן לא נחתך אותו הרוב בשחיטה דהיינו במקום שחיטה. ולא דמי לחצי קנה הנתך דלעיל סוף סי' כ"א^{קמא} דהתם פגם וחתך שהוא במקום שחיטה הוא וכיון דאין מריפות בקנה עד שתפסק רובה הוה ליה כאלו לא נפגמה כלל ואף על גב דביציאת חיותא כרוב סימן לאו כולה רובא בשחיטה נפק מיהו במקום שחיטה נפק כולה חיותא אבל הגרמה לאו שחיטה היא ולא מקום שחיטה היא וכי נפקא חיותא כרוב סימן הראשון כפסולא נפק דשלא במקום שחיטה הוויא פלגא דמיפק חיותא עכ"ל רש"י^{קמא}. והוא הדין לפחות מפלגא דכחלה מיפק חיותא כתי במקום שחיטה והלכך אפילו הגרמה משהו פוסלת בקנה במיעוט קמא לפי דעת הרשב"א. ואפילו לא גמר השחיטה באותו מקום הנתך שהגרים בו אלא הוציא הסכין מאותו מקום שהגרים ושחט תחתיו במקום שחיטה מתחלת הקנה מלמעלה לא מהני מדי דכיון דנפק פלגא דחיותא שלא במקום שחיטה תו לא הדר (כן דעת רמ"א כמ"ש. דלא כתבואות שור^{קמא}). ומכל מקום במקום הפסד מרובה יש להקל אפילו לא הוציא הסכין ממקום הנתך ולסמוך על דעת השו"ע דלקמן סעיף י"ג דפסק כמאן דאמר בנמרא הגרים שלישי ושחט שני שלישים כשירה (תבואות שור^{קמא}).

אבל בדרסה וחלדה קשה להקל בדאורייתא אפילו בהפסד מרובה^{קמא} נגר השו"ע דלקמן סעיף י"ג. ולא דמי לשהיה כמו שיתבאר שם^{קמא}.

ועיקור במקום שחיטה דינו כשהייה ושלא במקום שחיטה דינו כמו בהגרמה כמו שיתבאר לקמן סעיף י"ד^{קמא}:

קנד י"ג, א.
קנה סימן זה בשנו"ך לא הגיע לידנו. וראה ש"ך שם סי"ק ה (אפילו לדין). לעיל סי' כג סי"ג, וי"ג.
קנו י"ג, א ד"ה ורבנן.
קנז סי"ק ז וסי"ק ט (שמהלך בינם).
קנת סי"ק ז, ובשמ"ח סי"ד.
קנט כפי פירושנו להקל בזה בשמ"ח סי"ד.
קס סי"ק כה.
קסא ראה לקמן סי"ק לו בארובה.

קמו סי"ה וסי"ק מז.
קמוח סי"ק מז.
קמט ברש"י דלעיל.
קנ סי"ק יז.
קנא סי"ק בא וסיף סי"ק בו.
קנב ראה ב"י סו"ה ומ"ש ובענין, בשם התוס' ביאורי הלכות. ואוצ'ל: התבואות שור (סי"ק יז).
קנז י"ג, ב ד"ה אקלע, ובתורת הבית הארוך והקצר בית ב ש"א כ"ד, ב.

הלכות שחיטה כד

קמו

יג. הגרים בקנה [*] בתחלה שלישי ושחט שני שלישים [כה] כשרה
 כה. שחט שלישי והגרים שלישי וחזר ושחט שלישי האחרון [כח] כשרה
 כט. הגרים שלישי ושחט שלישי וחזר והגרים שלישי האחרון הרי זו [כז]
 פסולה * ואם דרם או החליד בין בשלישי ראשון בין בשלישי [כח] אמצעי
 הרי זו פסולה.

באר הגולה

כו. ל' הרמב"ם פ"ג מ"ח/ שחיטה ה' י"ג וכו' יוסי תרבי * (דלא הכשירו בשחט ב' שלישים אלא בהגדלה שאינו
 במקום שחיטה ולא בדרם וחללה שהם בנקום שחיטה
 כ"פ הבי"ט שם).

[*] בתחלה שלישי. כצ"ל קט"ו;

[כה] כשרה. דהא איכא רובא בשחיטה אף על גב דמיפק חיותא הוא ברוב ראשון ורוב
 ראשון לא היה בשחיטה אלא מיעוטו (גמרא קט"ו):

[כז] כשרה. כיון דאיכא רובא בשחיטה אף על גב דכי נפקא חיותא ברוב סימן בהגדמה
 קא נפקא (גמרא קט"ו):

[כח] פסולה. אף על גב דכי נפקא חיותא בשחיטה קא נפקא כיון דליכא רובא בשחיטה
 (גמרא קט"ו):

[כח] אמצעי. בקנה קמיידי כדלקמן סעיף י"ד. ואפילו הכי פסולה בודאי בשלישי אמצעי
 והוא הדין בפתוח משלישי כל שדרם או החליד כמיעוט המשלים לרוב הקנה דכי
 נפקא חיותא ברוב הקנה בפסולא קא נפקא (ומהאי טעמא פנימה אחת פוסלת בסכין אף
 לשחוט הקנה לבדו בעוף כדלעיל סוף סי' כ"א קט"ו). ולא דמי להגרים בשלישי אמצעי מפני
 שהגדמה אינה מקום שחיטה ולכן כששחט שלישי ראשון ואחרון במקום שחיטה מה לנו
 באמצעי שהגרים כיון ששחט הרוב במקומו (כסף משנה קט"ו).

ובשלישי ראשון בקנה היא פסולה מספק לפי דעת הרמב"ם כבעיא דהחליד סימנים קט"ו
 דלעיל קט"ו דהיינו כמיעוט קמא. והוא הדין לדרסה. וסבירא ליה לרמב"ם קט"ו שהעתיק
 לשונו בש"ע כאן דהבעיא היא בין בושט בין בקנה קט"ו (מדנקט רב פפא סימנים לשון
 רבים). ולא דמי לשהריה דבמיעוט קמא הושט היא פסולה בודאי קט"ו ובמיעוט קמא
 היא כשרה בודאי קט"ו משום שכיון ששהה אויל ליה מעשה קמא והוה ליה כנקובת הקיין
 ונקובת הושט במשהו קט"ו ופסוקת הגדרת ברובא קט"ו אבל בדרסה וחלדה כיון שנעשה

קסב ולא כדרפם ככנה דרפוס: בתחלת שלישי.
קסג יט. א. ש"ך ס"ק מו.
קסד שם.
קסה שם. ש"ך ס"ק יז.
קסו סימן זה בשוע"ר לא רציע לדינו, וראה לעיל הקדמה
 לסי' יח. שם סוף ס"ק ג.
קסז פ"ג הי"ג ד"ה וזאם דרם.
קסת ז. ב.
קסט סי"א וס"ק יח.
קע פ"ג הי"ג. כן פירש את דברי הרמב"ם בשו"ת ריב"ש
 סי' קפו (אלא שפירש דהיינו הוקא בושט), הועתק

בכסף משנה (אלא שהוא עצמו פירש באופן אחר), ובלחם
 משנה שם.
קעא כ"ה גם לעיל סוף ס"ק יז. ריש סי' יח. סוף ס"ק כד.
 וכן פירש הרשב"ל בדגהותו לפור, ובי"ח ס"ח ד"ה
 ובי"ש אבל אם. הובאו בש"ך ס"ק יג (אלא שהוא חלק
 עליהם, כדלעיל ס"ק יז וס"ק כד).
קעב כדלעיל ס"ק יח, דלעת הרמב"ם, ושכן דעת כל
 האחרונים.
קעג כדלעיל ס"ק יז. סי' כג ס"ק ז. וש"נ.
קעד כדלקמן סי' לג ס"ג.
קעה כמבואר בסי' לד ס"א. וראה גם לעיל סי' כג ס"ג ז.

יד לכל אלו החילוקים כשהוא [כט] ודאי שלא נגע בושט אלא בקנה לצד מעלה אבל בושט אפילו שחט בו כל שהוא חוץ למקום שחיטה בין לצד מעלה בין לצד [צ] מטה וכן בקנה לצד מטה קודם גמר הכשר שחיטה אעפ"י שנמר כל השאר במקום שחיטה הרי זו [צא] פסולה מפני שנקיבת מקומות הללו במשהו [הגה:] והמנהג להטריף מכל מקום ואין לטנות (מהרי"ו).

באר הגולה

ל ה"א"ש והרשב"א בת"ה ושאר פוסקים.

הפיסול בשעת שחיטה ובמעשה שחיטה איכא למומר דכולה חרא שחיטה היא ונעשית בפיסול ופסולה מספק אף במיעוט קמא דקנה (כ"ג). ומהאי טעמא נמי אינה ודאי נבלה אף במיעוט קמא דושט כמ"ש לעיל קט"ו. וכל זה לפי דעת הרמב"ם ושו"ע אבל רש"י קט"ו והתוס' קט"ו והרא"ש קט"ט ושאר פוסקים ק"ט חולקים על זה. וכן דעת הש"ך כמ"ש לעיל קצ"ג: [כט] ודאי. עיין סי' כ"ג קצ"ב:

[צ] מטה. דנקיבתו במשהו כריאה כדלקמן סוף סי' ל"ד קצ"ב:

[צא] פסולה. משמע ודאי פסולה. ולא דמי לדרסה וחלדה במיעוט קמא דושט דהוי ספק נבלה לפי דעת הרמב"ם ושו"ע. דהתם כיון שבדרך שחיטה הוא יש לומר דלאו נקב הוא דהכי אגמריה רחמנא למשה לא תשחוט רובא בדרסה וחלדה אבל מיעוטא שרי קט"ד אבל הגרמה כיון שאינה במקום שחיטה הוה ליה נקב (ש"ך קט"ו). ומיהו אינה נבלה קט"ו אלא מריפה כדלקמן סימן ל"ג קט"ו ול"ד קט"ו.

ואם שחט הושט תחלה והגרים במיעוט בתרא לצד מעלה בתורבין הושט מריפה מספק לפי דעת הרא"ש קט"ט וסיעתו כדן נקב התורבין אחר שחיטת הושט קודם שחיטת הקנה דלקמן סימן כ"ג [צ] עיין רא"ש ריש פרק אלו מטרפות קצ"ג). וכן אם הגרים במיעוט בתרא לצד מטה. וכן אם שחט הקנה תחלה והגרים במיעוט בתרא לצד מטה דנקיבתו במשהו כריאה והוי לה כריאה שניקבה אחר ששחט הקנה קודם שנשחט הושט דלקמן שם קצ"ב.

קפג סימן זה בשע"ך לא הגיע לידנו, וראה שו"ע שם סי' פ"א.

קפד כדלעיל סי' ק, ושו"ע.

קפה סי' ב.

קפו כמו בשחיטה במיעוט קמא, כדלעיל סי' ק, ה' לדעת הרמב"ם.

קפז סי' ז (בתורבין הושט. כיון שהנקב הוא במקום שאינו ראי לשחיטה. וראה שם הנפ"מ).

קפח סימן זה בשע"ך לא הגיע לידנו, וראה שו"ע שם סי' פ"א (בגרידת לנשה במקום שחיטה).

קפט סי' פ"א יא (לענין שחט הושט ונקבו בני מניין קודם ששחט הקנה).

קצ סעיף ב (דלא כיש מכשירין שבמור שם).

קצא סי' ה (שכתב כן גם לענין הגרים ושחט בתורבין).

קצב סי' כו סי' ב.

קעו סי' ה'.

קעז דלעיל סי' וס"ב (שפירש האיבעיא במיעוט בתרא).

קעח שהביא פירוש ר"ת דלעיל סי"א (שנבאר לעיל סי' ק"ה, שהאיבעיא היא רק במיעוט קמא דושט, ולא בקנה), ופירוש רבנו אושע"א דלעיל שם וס"ק יט (שהאיבעיא היא בהחלה תחת מיעוט סימן ונשאר).

קעט דלעיל סי' יט (שמשקל שהאיבעיא היא כרבנו אושע"א).

קפ שפירש האיבעיות באופנים אחרים (דלא כפירוש הרמב"ם דלעיל), וא"כ אין מקור וטעם לוטרי שדרסה וחלדה במיעוט קמא דקנה יהיה פסול מספק.

קפא סי' ז וס"ק כד (שדרסה וחלדה והגרמה ועיקור במיעוט קמא כשרה מדינא).

קפב סעיף ג וס"ק בא.

הלכות שחיטה כד

קז

מן עיקור כיצד כגון שנעקק הקנה או הושט מהלחי וכן ומהבשר

באר הגולה

לא מותרא דרבה דהיה וכו' מ' ובפירוש התוס' משם בה"ג
ואין השנוט מריפה הלכך הלכה כה"י מותר אלא שכך
הלכה למשה מסיני דאין שחיטה מועלת כשנשנוט מ' א'

וזהו דעת השו"ע כאן שכתב בקנה לצד מטה קודם גמר הבשר שחיטה דמשמע אפילו
אחר שחיטת רוב הקנה קודם גמר הושט¹³⁹⁷. עיין מ"ש סי' כ"ג[ו]¹³⁹⁸.

אבל בדרסה והלחה במיעוט בתרא דושט שנשחט תחלה אין לאסור¹³⁹⁹ אפילו לפי דעת
הרא"ש דלקמן שם כמו אם ניקב הושט אחר שחיטתו קודם שנשחט הקנה שהוא מריפה
מספק לפי דעת הרא"ש כדלקמן שם¹⁴⁰⁰. דהיינו דוקא כשניקב בנגר מקום החתך לצד
מעלה או לצד מטה במקום השלם אבל מיעוט הנשאר במקום החתך עצמו מאחר שהרוב
שחוט במקום הזה מיעומא כמאן דשחוט דמי כמו"ש הרשב"א בתשובה סי' ש"פ (הובאה
בספר הארוך להש"ך¹⁴⁰¹). ועיין מ"ש סימן כ"ג[ו]¹³⁹⁹:

[זב] ומהבשר. אבל אם נתלש הבשר עם הסימנים מהלחי אפילו נעקרו כולן כשירה
ומועלת בו שחיטה כמו שמועלת אם נטל הלחי מעל הבשר והסימנים. כדתנן¹⁴⁰²

סתמא בפרק אלו מריפות נטל לחי התחתון כשירה ומשמע דמותרת כאכילה אחר
שחיטה. וכדאמרין בהדיא בגמרא ריש פרק אלו טרפות אמר שמואל תורבין הושט
שניטל כולו מלחי כשר ותנא תנא (תנא דמתניתין מסייע לן) נטל לחי התחתון כשרה
(וכיון שניטל הלחי נתלשו הסימנים שבלחי התחתון הם מחוברים). מתקוף לה רב פפא
והא איכא עיקור סימנים. ולרב פפא קשיא מתניתין נטל לחי התחתון כשרה. בשלמא
מתניתין לרב פפא לא קשיא הא דאיעקור עקורי (מן הלחי ומן הבשר) הא דאינום איגומי
מעילוי סימנים (שנגמם הלחי מן הבשר שמוטל על הסימנים בין הלחי והסימן דלאו עיקור
הוא שהסימנים מעורים בבשר) אלא לשמואל קשיא (דלדידיה איכא עיקור סימנים דקאמר
תורבין הושט שניטל דמשמע דהושט לבדו ניתק ונתלש מן הבשר). לא תימא כולו אלא
רובו. והא אמר שמואל סימנים שגדלדלו ברובן מריפה. אמר רב שישא הא דאיכא אקפולי
(שנקלף מן הבשר איכא כמו נקלף) הא דאיפרוק איפרוקי (כדבר הנעקד בכח שנעקד
כאן מעט וכאן מעט עד רובו דאותו מיעוט המחובר אינו מחובר כיהר הלכך לאו חיבור
הוא דלא הדר בריא) עכ"ל הגמרא ופירש"י. וכתב הרשב"א¹⁴⁰³ ויש לדקדק קצת כיון
דאפילו נקלף רובו שרי אף על פי שלא נשתייר אלא מיעוט ומיעוט זה לא אמרו בו
שיעור היאך אפשר שתפסל יותר כשנשתייר בו מיעוט כאן ומיעוט כאן מכשנשתייר מיעוט
אחד במקום אחד. ונראה לי דכשהוא מתפרק במקומות רבים הדבר ניכר שנתפרק בכח

קצו ראה גם לקמן בסו"ו וס"ק לה.
קצד מיום סי' בו בשו"ע"י (ביאור לס"ב) לא הגיע לידנו.
קצה מדינת מושם מריפות, מנעם נקב מושם במשהו לפני
גמר שחיטה (אלא מנעם דרסה והלחה במיעוט
בתרא וקצו, לדעת האוסרים בזה מספק, לעיל ס"א וס"ק
יט). וראה ביאורי הלכות.
קצו כמס' ב', שלא הגיע לידנו (שנבטרה הוכיח שם כן
מרא"ש ס"ב סי' א', שמשוה דין ניקבה הריאה אחר
שחיטה לדין נפק רוב התרת ושחט שלא במקום הרתך,

ובשניהם לחיבורא), וש"י.
קצו בס"י ב"ר"ה וכן השיב.
קצה ריש ס"ק א', בשם הש"ך ס"ק א' (שאפילו לדין
דפסלין דרסה והלחה במיעוט בתרא, מ"מ אלא ניקב
נה שנשחט כבר נמשי).
קצט ד, ד. א. וכדלקמן סי' לג ס"א.
ר מר, א.
רא שם ד"ה הא דאמר שמואל.

[ג] ונשמת אחד מהם או שניהם [ד] קודם גמר שחיטה ^ז אבל אם

באר הגולה

לב הרמב"ם שם התוס' בשם ריב"ם דף ל' והרא"ש בפ"ק דחולין.

ומה שנשאר מחובר חיבור מדולדל הוא אבל כשנתפרק במקום אחד אותו המעוט נשאר בחיבורו בחוק כשהיה הולך הוי חיבור והדר בריא עכ"ל (ומה שכתב והדר בריא היינו לפרש"י יב אבל הרשב"א גופיה לא סבורא ליה הכי כמ"ש לקמן יא).

אבל הב"ס סי' ל"ג יד כתב דלמסקנא דאמרינן לא תימא כולו אלא רובו אם כן הא דאמרינן ותנא תנא נישל לחי התחתון כשר מוקמא מתניתין ברובא דווקא ולא מיפלגינן בין איעקור איעקורי לאיגום איגומי אלא אף על גב דאיגום הלחי מעלוי סימנים והסימנים מעורים בכשר לא מכשרינן אלא ברובא דוקא אבל כבולה הוה ליה עיקור והוא הדין אם תלש הסימן עם הכשר מהלחי דלא כשו"ע יח. והש"ך יח סתם להלך כהשו"ע ולא הביא דעת הב"ס כלל. וכן דעת רוב האחרונים. אבל המ"ז יח הביא חומרת הב"ס. וכן פסק התבואות שור יח. ומכל מקום בהפסד מרובה אפשר לסמוך על רוב האחרונים. ומ"ש השו"ע שנעקר הקנה ועל זה כתב בסעיף ט"ז שאם נשתיר משהו כשר אף על גב דשמואל לא קאמר אלא תורבין הושט שניטל רובו כשר היינו משום דרבותא אשמעינן דאף על גב דושט נקובתו כמשהו אפילו הכי בניטל ממקום חיבורו אינו כנקוב ולא כפסוק אלא אפילו ברובו כשר וכל שכן בקנה יט.

והתוספות י" בשם ר"ח פירשו הא דאיפרוק אפרוקי לא כפירוש רש"י שנעקר בכח ממקום חברו אלא שנפרדו הסימנים זה מזה ברוב שיעור ארכן. והשו"ע פסק כב' הפירושים להחמיר בשל תורה ולכן פסק כאן בס[עוף] ט"ז כפרש"י ולקמן סימן ל"ג יא כפירוש ר"ח:

[ג] ונשמת. כבוד כתב או נשמת. וצריך לומר פירושו דנעקר היינו בכח אדם ונשמת הוא מעצמה של בהמה על ידי נדנודה (מ"ז יב). והב"ס בקונטרס אחרון יב פירש דנעקר היינו דאיכא נקב מפולש ונשמת היינו שנשמת ממקומו וירד למטה וליכא נקב כלל עכ"ל. והוה פירוש דאיכא נקב מפולש ונשמת היינו שנשמת ממקומו וירד למטה ואף שהקרום מחובר במקום חברו בלחי מדולדל הוא ואינו חיבור. וכן דעת הרי"ף יטו כמ"ש בקונטרס אחרון יטו:

[ד] קודם גמר שחיטה. כן הוא לשון הרמב"ם יי. ומשמע מסתימת לשונו דאפילו נשמת אחד מהם קודם גמר שחיטת השני יי דהיינו קודם שחיטת רוב שנים כבהמה אף

רי שם סד"ה והאיכא.
ריא סעיף י.
ריב ס"ק ט.
ריג ד"ה ובעל הלכות.
ריד פ"ט הכ"א. ומבואר כמ"מ שם.
רטו (מ, א): תורבין הושט שניטל ברובו מלחי כשר דווקא דאיפרוק איפרוקי אבל אידלדל אידלדליו או איקפל איקפוליו לא.
רטז של רבנן, שלא הניע לירינו למינן זה.
רז פ"ג ד"ה.
ריח ראה גם לעיל סי"ד, וס"ק לא.

רב שם ד"ה דאיפרוק (שכותב המעט דהדר בריא, כי מבר דהוי מריפה, כדלקמן ס"ק לה).
רג ס"ק לה (ד"ה אבל התוס', שלעת הרשב"א גם כשניקב בכח הדר בריא אויטה מריפה).
רד ד"ה ומה שהשיי.
רה כאן (שאמר רק בנעקר מלחי ומתבשר), ושם ס"א (שהתיר כפסול בניטל הלחי ותחתון).
רו כאן ס"ק בא.
רז ס"ק ח.
רח ס"ק כג, ובשנ"ח סי"ה.
רט תבואות שור ס"ק כב.

הלכות שחיטה כד

קט

שחט אחד בעוף או רובו ואחר כך נשמת השני שחיטתו כשרה
נשמת אחד מהם ואחר כך שחט את השני שחיטתו ^[זח] פסולה. הגה:

על פי שהסימן שנשמת נשחט כבר פסולה. ולשיטתיה אויל הרמב"ם ^{רי"ט} וכן השו"ע דלקמן
ס' ב"י ^{י"ג} סבירא ליה דלא אמרינן כמאן דמנח בדיקולא דמיא לאחר שחיטת רובו או
אפילו כולה. ועיין מ"ש סעף י"ח על זה ^{רי"א};

[זח] פסולה. כפ"ק רחולין ^{י"ב} תניא שחט את הושט ואחר כך נשמתה הגררת שחיטתו
כשירה נשמתה הגררת ואחר כך שחט את הושט שחיטתו פסולה אם ספק זה
היה מעשה ואמרו כל ספק בשחיטה פסולה עכ"ל ברייתא. והא דנקט התנא שחיטה בושט
ושמוטה בגררת אמרינן בגמרא ^{י"ב} דהוא הדין איפכא אלא דאורחא דמלתא נקט משום
דגררת עבירה לאשתמוטי. ופירש רש"י ^{י"ב} הטעם דפסולה משום דהרי נמרפת מחיים.
דסבירא ליה לרש"י רעיקור טריפה מחיים נמי הויא בקנה משום פסוקת הגררת ^{י"ב} בושט
משום פסוקת התורבין ^{י"ב}. אלא שגררת עצמה שנפסקה שיעורא ברובא וכן תורבין עצמו
שנפסק איכא למאן דאמר בגמרא דשיעורו ברובא ואיכא למאן דאמר במשנהו והכי קיימא
לן ובעיקור ממקום חבורו בלחי בין בקנה בין בושט שיעורו ככולן דוקא ולא אפילו ברובן.
אלא אם כן מיעוט הנשאר הוא מרודלל כאן מעט וכאן מעט כדלעיל ^{י"ב}. אבל כשנעקד
כולו טריפה מחיים נמי הוי כמו בנפסק הסימן עצמו. כדאמר שמואל ^{י"ב} סימנים שנדרדלו
ברובן טריפה דהיינו כשאין המיעוט הנשאר במקום אחד דלא הדר בריא ^{י"ב} והוה ליה
כנעקד כולה. והא דשמואל גופיה קחשיב ^{י"ב} עיקור בהלכות שחיטה בהוי שהיה דרסה כו'
כדלעיל בשו"ע ^{י"א} ס"א כמ"ש לעיל סימן א' ^{י"ב}. היינו לומר שאין שחיטה זו מועלת כלום
והרי זו גם נבילה לאחר שחיטה כמו בשהייה דרסה ואיך ולא כטריפה שנשחטה. אבל
מכל מקום מחיים נמי טריפה הויא כשנעקד הסימן ממקום חיבורו כמו בגררת עצמה
שנפסקה ברובה שהיא טריפה מחיים ונבילה לאחר שחיטה כדלקמן סימן ל"ה ^{י"ב} וכן
בתורבין שנפסק ברובו אבל במשנהו אינה נבילה לאחר שחיטה אלא בושט עצמו כדלקמן
סימן ל"ג ^{י"ב}. והא דנקט רש"י ^{י"ב} טריפה ולא נבילה היינו משום דקאי בעוף דסגי ליה
בסימן אחד שנשחט כראוי להוציאו מדי נבילה.

אבל הרשב"א ^{י"ב} כתב שאי אפשר לומר דשמואל קחשיב טריפה בהלכות שחיטה דאם
כן ליחשוב נמי נקובת הושט (ועיין כמה שיתבאר לקמן ^{י"ב} בשם התוס') דלא קשה מדי
על פירוש רש"י). אלא עיקור שנעקד הסימן ממקום חיבורו לאו טריפה היא כלל מחיים

רל מ, א.
רלא ס"י כג.
רלב בהדהדה.
רלג סימן זה בשו"ע" לא תניע לדינו, וראה ש"ך שם ס"ק
ג.
רלד ס"ק ז.
רלה ג, א ד"ה נשמתה.
רלו מ, א ד"ה ואלו. ונותרת הבית האריך בית ב ש"א
(כא, ב).
רלז כדמשך ס"ק זה (ד"ה והנה בפ"ק). וראה גם לקמן
במקו ס"ק זה.

רט פ"ז ת"כ.
רב סעף ב.
רכא ס"ק מה.
רכב י, א.
רכג כה, א. ורש"י ג, א ד"ה שהט.
רכד ג, א ד"ה נשמתה.
רכה במשנה מב, א. מור וש"ע ס"י לד ס"א.
רכו נגרא מב, ב. מור וש"ע ס"י לג ס"ג.
רכז ס"ק לב.
רכח מ, א.
רכט רש"י שם ד"ה דאפרוק.

הלכות שחיטה כד

קב

בנפסק הסימן עצמו שהרי אין שעוריהם שוים (עין תוס' דף מ"ד ע"א רמ"א). אלא כמ"ש התוספות^{דס"ז} לפי דעת בה"ג^{דס"ז} והלכתא גמירי לה שאין שחיטה מועלת בסימנים עקורים ממקום חיבורם בלחי ואפילו בענין שהיו ב' הסימנים מחוברים וראוים לשחיטה בשעה ששוחט אחד מהם דהכי גמירי לה הלכתא. ונפקא מינה האירנא לדינא בין שיטת רש"י ובין שיטת התוס' וסיעתם כשם בה"ג לענין חלב וביצים כדלקמן בהג"ה^{דס"ח}. והא דאמר שמואל^{דס"ח} סימנים שנדלדלו כרוכין טריפה פירש הרשב"א^{דס"ח} דלאו טריפה ממש קאמר אלא אסורה קאמר דכל שהיא אסורה טריפה קרי לה. ונפקא מינה שאם שחט נבילה הוי ולא כטריפה שחוטת שאין שחיטה בסימנים עקורים עכ"ל.

אבל התוס' בפרק אלו טרפות^{דס"ח} סבירא ליה דטריפה ממש קאמר בסימנים שנדלדלו כרוכין דהיינו שנעקר הסימן בכח כדלעיל^{דס"ח} דלא הדר בריא ומשום הכי טריפה מחיים נמי הויא. אבל בדאיכפול אקפולי בנחת מעל הבשר אף על פי שנקלף כולו כיון שלא נעקר בכח הדר בריא ומשום הכי אינה טריפה מחיים אלא שאין שחיטה מועלת בה כשנקלף כולו אף על גב דהדר בריא כיון שעכשיו אינו מחובר כלל בבשר הלחי שכך היא הלכה למשה מסיני שאין שחיטה בסימן עקור. אבל אם לא נקלף אלא רובו כשרה לגמרי ומועלת בו שחיטה ולא אמרינן בזה רובו ככולו כיון דהדר בריא לגמרי. אבל אם נעקר בכח דלא הדר בריא וסופי ליפקד כולו אמרינן רובו ככולו דכמאן דפסק דמי ומשום הכי היא גם כן נבילה לאחר שחיטה דאין שחיטה מועלת בה. והרשב"א^{דס"ח} סבירא ליה שאינה טריפה מחיים משום דהדר בריא אלא לאחר שחיטה נבילה היא. דמה שנשאר חבור מדולדל הוא והרי זה כאלו נעקר כולו (עין במה שנתבאר לעיל^{דס"ח}).

והר"ן בחדושי^{דס"ח} ובפירושו להר"ף^{דס"ח} כתב בזה שיטה ד' בשם הרמב"ן^{דס"ח} דסבירא ליה דהא דאמר שמואל סימנים שנדלדלו כרוכין טריפה טריפה ממש קאמר משום דלא הדר בריא וכל שכן בדאיכפול אקפולי כולו דלא הדר בריא וטריפה היא אבל מכל מקום אינה נבילה ואפילו לאחר שחיטה. והיינו כשנדלדל ונקלף שלא בשעת שחיטה אבל אם אירע לו כן בשעת שחיטה משהתחיל בסימנים אין שחיטה מועלת בו ונבילה היא. ואפילו לא נקלף אלא רובו דרובו ככולו בכל התורה^{דס"ח} כולה. והוה עיקור דקחשיב שמואל בהלכות שחיטה שהוא הלכה למשה מסיני שאין שחיטה מועלת בו והוא נבילה. והא דאמר שמואל^{דס"ח} תורכין הושט שניטל רובו מלחי כשר כדלעיל^{דס"ח} דמשמע כשר לגמרי ומועלת בו שחיטה היינו כשנעקר שלא בשעת שחיטה. ומעמא דמלתא דכל שהסימנים עקורים מתחלה אפשר לאחז בדידי בשעת שחיטה ולשוחטם כראוי ומשום הכי מהני שחיטה לטוהר מידי נבילה ברבר שעושה אותה טריפה כגון שנדלדלו רובן או שנקלף כולו ואם לא נקלף כולו כשר לגמרי אבל נעקרו בשעת שחיטה אי אפשר שתשחט כראוי מפני שהסימנים מתנדנדים ומשום הכי הוי לה נבילה אפילו ברבר שאינו עושה אותה טריפה

רמ"א ס"ק לב (שלידת הרשב"א אין החילוק ביניהם נשמע הדר בריא).
רמ"ז מה, א ד"ה ודאמר.
רמ"ח (א, ב) ד"ה אטר.
רמ"ט מ, א ד"ה ואלו.
ר"ג הרוית ג, ב.
רמ"א מה, א.
רמ"ב ס"ק לב.

רמ"א ד"ה והאיכא.
רמ"ב מ, א ד"ה כולה.
רמ"ב ס"ח (קב"ב).
רמ"א ס"ק לת. וכדלקמן ס"ק לו (ד"ה וכן בעיקור).
רמ"ב מה, א.
רמ"ג תורת הבית הארוך שם (כו, א).
רמ"ד מה, א ד"ה והאיכא.
רמ"ה ס"ק לב.

הלכות שחיטה כד

קכא

כן הוא הגירסא בספר הארוך מהש"ך^{יג}, וכן משמע בר"ן^{יד} כגון שנלקח רובו או אפילו כולו וכגון שנתלש עם הכשר מהלחי דדמי לאתום אינומי מעילוי סימנים דלעיל דכשרה היא ואפילו הכי אין השחיטה מועלת בה כשאירע כן בשעת שחיטה מפני שהסימנים מתגדרים וזה העולה מדברי הר"ן פ"ק ובחידושו פרק אלו מרפות בשם הרמב"ן. והא דתניא^{טו} נשמטה הגררת ואחר כך שחט את הושט שחיטתו פסולה אף על פי שאפשר לשחוט הושט כראוי אף שהגררת שמוטה היינו משום דהרי נמרפה תחלה כפירוש רש"י דלעיל. ולענין מעשה יש להחמיר בדברי בולן להחמיר בשל תורה^{טז} כמו שיתבאר לקמן^{יז}.

והנה בפ"ק דף מ' פירש"י^{יח} דעיקור היינו הא דתנן שחט את הושט ופסק הגררת הרי זה נבילה. וכתב על זה התוס'^{יט} תימא דאין זה שייך להלכות שחיטה דזה פסול מפני שלא שחטו ולא דמי לשאר הלכות שחיטה. ויש לומר דמייירי ששחט בסכין פגומה או במגל וזה נקרא פסק הגררת ופסולה היא משום דאין שוחטין אלא חונקין (כרלעיל סימן י"ח) [ה"ק]^כ עכ"ל. ואין כוונתם דלרש"י אין עיקור אלא כבהאי גוונא דהא כהדיא אמרין בגמרא^{כא} בסוגיא דלעיל דתורבין הושט שניטל כולו מלחי הוי עיקור. אלא כוונתם לומר דלפירוש רש"י דשמואל לא קחשיב אלא עיקור שהוא בדרך שחיטה דהיינו בסכין פגומה דזה שייך להלכות שחיטה אבל נעקר ממקום חיבורו בלחי או שנפסק הסימן שלא בדרך שחיטה (בסכין פגומה) אינו ענין להלכות שחיטה. ואף על פי שאין שחיטה מועלת כבהאי גוונא ונבילה היא מכל מקום המבח שאינו יודע זה מותר לאכול משחיטתו ולא חיישינן שמא היו הסימנים עקורים או פסוקת הגררת. כמו דלא חיישינן לנקיבת הושט שהוא במשהו ואף היודע הלכות שחיטה אי אפשר לו לבדוק הושט אחר שחיטה דדילמא במקום נקב קא שחט אלא דאולינן בחר רובא כדאיתא בגמרא^{כב} ורוב בעלי חיים כשרים ובריאים ושלמים מכל נקב. ואם כן הוא הדין דלא חיישינן מהאי מעמא לפסוקת הגררת. וכן לעיקור סימנים ממקום חיבורם בלחי לפירוש רש"י^{כג} דשמואל דקא חשיב עיקור בהלכות שחיטה לאסור שחיטת שאינו יודע לא מיירי בעיקור ממקום חיבורם אלא בפסוקת הגררת ועל כרחך צריך לומר דהיינו בסכין פגומה.

אבל לכה"ג^{כד} דעיקור אינו אלא שנעקר ממקום חבורו ובהא קאמר שמואל שאסור לאכול משחיטת שאינו יודע. סבירא ליה דשאני עיקור סימנים מפסוקת הגררת ונקיבת הושט דלא חיישינן להו ולעיקור סימנים חיישינן משום דשמומה שכיחא וצריך לבדוק אחריה לפי דעת בה"ג כרלקמן ס' ב"ה^{כה}. ואף החולקים עליו שם היינו דוקא במי שזרע הלכות שחיטה ויודע שעיקור פוסל שהוא נזהר כשתופס בסימנים ומותחן יפה לאחוז בקל שלא יבא לידי עיקור כידים רק שבאנו לחוש שמא היו עקורים מתחלה מעצמה של בהמה על ידי נרודה או על ידי אחיות השוחט בה בקלות ולהא לא חיישינן להתחלקים על בה"ג.

רנג ס"ה עיקור. וראה שו"ת צנח צדק ס' א את א.
רנד דלא כברימ"ן הנדפס: דברך שעושה אותו מרפה.

רנה ג' א.
רנו ראה לעיל סוף ס"ק לב.
רנז ס"ק ח. הנפק"מ בין מריפה לעבילה מתיים ועבילה אחר שחיטה, ותבאר לקמן ס' לג ס"ק ז.

רנח ד"ה שהיה.
רנט ד"ה בולח.
רס ק"א ריש ס"ק ד, ושי"ג.

רסא נד, א.

רסב יא, ב.

רסג היינו לגרסת התוס' ברש"י, שלכן הקשו דאין זה שייך לזה שחיטה (אבל ראה לקמן בנוסח שבסוף הס"ק, שלגרסתנו ברש"י, אשר דשמואל מיירי בעיקור, ואז אין להקשות עליו קשיות התוס').

רסד ס"ה ס (קכג, ב). שהובא בתוס' שם.

רסה ס"א, וס"ג ג.

שם משום דסמכינן בהא ארובא דרוב בעלי חיים הם כריאים במבעם ואין הסימנים נשמטים ונקשרים בהם מעצמן ולא על ידי אחיזה בקלות. אבל מי שאינו יודע שעיקר פוסל כלל ואינו נוהר כלל מעיקור כשתופס בסימנים למותחן יפה לכולא עלמא חיישינן שמא תפס ומתח בכח עד שבא לידי עיקור ובפרט בגרירת דעבידא לאשתמוצי דבהמה בחוקת איסור עומדת עד שיודע לך כמה נשחטה¹⁰¹ וכיון שהשוחט לא ידע להוהר מילתא דלא רמיא עליה דאינו עביד ולא אדעתיה כדלעיל סימן א' ¹⁰² אין אני קורא בו נודע לך כמה נשחטה כלל מאחר שהשוחט בעצמו אינו יודע. שלא אמרו חזקה על בן דעת שאין קלקולי שחיטה נקרים לו אלא שלא ברצונו ובמשיגה דכל בן דעת משיגה לשחוט כהלכה כדלעיל סימן א' וכו' אבל לא במי שאינו יודע להשגה וליהר מקלקול זה (דאדרבה מועד הוא וכלקל לפי דעת המ"ז¹⁰³). ואף דלא קיימא לן הכי¹⁰⁴ מכל מקום מידי ספקא לא נפקא ביה אלא ספק בשחיטה פסול). מה שאין כן בנקובת הוישט ופסוקת הגרירת שאין לחוש בהן כלל שמא ינקוב השוחט שאינו יודע הלכות שחיטה את הוישט בידים או יפסק את הגרירת אלא שמא היו כן מתחילה ולהא לא חיישינן דסמכינן ארובא. כמו בשאר טריפות שאין צריך לברוק אחריהן כלל מהאי טעמא ומשום הכי נמי מותר לאכול משחיטתו של זה שאינו יודע. ואף על גב דנקובת הוישט ופסוקת הגרירת השחיטה פסולה ובהמה בחוקת איסור עומדת עד שיודע לך כמה נשחטה ולא דמי לשאר טריפות¹⁰⁵. מכל מקום כיון דסמכינן ארובא דרוב בהמות אינן נקובת הוישט ופסוקת הגרירת הרי נודע לך כמה נשחטה דרובא עדיף מחוקת¹⁰⁶. ולא סמכינן מיעוטא לחוקת איסור דבהמה למהוי פלוגא ופלוגא¹⁰⁷ משום דמיעוטא דלא שכיח הוא לדהות נקובת הוישט ופסוקת הגרירת שמריפות היאזה לברכה הוא דשכיחא ומשום הכי צריך לברוק הריאה כדלקמן סי' ל"ט¹⁰⁸ ובמיעוטא דלא שכיח לא אמרינן סמוך מיעוטא לחוקת¹⁰⁹ כדלעיל סימן א' ע"ה. ואין להחמיר בספק נקובת הוישט ופסוקת הגרירת יותר מבספק שאר טריפות אלא כדאיתילדא ריעותא¹¹⁰ דהרי נקובה ופסוקה לפניך כדלקמן¹¹¹. אבל בשוחט שאינו יודע שעיקר פוסל לא שייך למילא בתר הובא דרוב בהמות כשירות וכריאות במבעם דלא מהני האי טעמא אלא במי שיודע להוהר שלא לעקור בכח דלא חיישינן שמא נעקרו מעצמן או על ידי אחיזה בקלות משום דרוב בהמות כריאות במבעם ואין הסימנים נעקרים מעצמן ולא על ידי אחיזה בקלות. אבל במי שאינו יודע להוהר דאיכא למיחש ביה שמא עקר בידים לא שייך למילא בתר הובא אלא לאוקמה אחזקתה דהעמד הסימנים בחוקתן שהיו הסימנים שלימים ולא עוקרים ומתחילה ומוקמינן חוקת איסור דבהמה להדי חזקה זו¹¹² והוי לה ספקא דאורייתא ולהורא ומשום הכי אסור לאכול משחיטתו.

(שנמנעם זה צריך לברוק לתחלה בספק טריפות הריאה, ובספק שחיטה נאסר אף בדיעבד משמע סמוך מיעוטא לחוקת איסור).
עדר רא"ש ויבנות פמ"ז סי' א.
ערה ק"א ס"ק ה. וראה באורי הלכות.
יעו כדאמרינן בגמרא פ"א א (שבוה מתידים בספק טריפה) ודף ג' ע"א (שבוה אופרים בספק שחיטה).
יעז ס"ק מ.
יעת ראה לעיל סי' יז ק"א ס"ק ז (דבליכא ריעותא אמרינן הרי שחיטת לפניך).

רס רב הונא פ"א א.
רסז ס"ק כד, וע"ג.
רסח פ"א פז ס"ק ז, ופי' כח ס"ק יד.
רסט ראה לעיל סי' א ס"ק כו.
ער כנבואר בגמרא פ"א א (שנמנעם זה ספק שחיטה אמור וספק טריפה מותרת).
רעא נדה י"ז ב. וראה גם לקמן סי' קפג מנה"ב (ר"ה ומשום הכי), וע"ג.
ערב כדאמרינן ביבנות קמ, רע"ב.
רעג סימן ה' כשע"ר לא הגיע לדינו, וראה ש"ע שם פ"א לקמן סי' כה ס"ק ג לעיל סי' א ק"א ס"ק ה

הלכות שחיטה כד

קבג

ו[ז] ולא נוהגין להטריף כל עיקור זין נמיעוט קמא זין נמיעוט נתרמא זין נקנה

(ואף לרש"י בן לפי גרסא שלנו בפירושו רש"י¹⁰⁷ שלא פירש בהדיא דעיקור היינו פסוקת הגרירת אלא הא דתנן שחט את הושט ופסק את הגרירת ורוצה לומר שפסקו ועקרו ממקום חיבורו. ולא פליג על בה"ג אלא הוא דסבירא ליה לרש"י¹⁰⁸ דטרפיה מחיים נמי הוי שהוא בכלל פסוקת הגרירת דתנן בפרק אלו טרפות. והתוס'¹⁰⁹ והרשב"א¹¹⁰ היתה גירסתם בפירוש רש"י שפירש בהדיא דעיקור היינו פסוקת הגרירת ומשום הכי הקשו הרשב"א והר"ן¹¹¹ אמאי לא קא חשיב נמי נקובת הושט והתוספות הקשו תימא כו'. עין במה שיתבאר לקמן¹¹² נפקא מינה לדינא מכל זה¹¹³):

[ז] ואנו נוהגים כו'. פירוש שאנו נוהגין דלא כמו שכתב הש"ע אבל אם שחט אחד בעוף או רובו ואחר כך נשמת השני כו' דמשמע שאפילו אם שחט גם הסימן השני אחר שנשמת כיון שנשמת אחר שחימת רוב הסימן הראשון ועוף הכשרו בסימן אחד שחימתו כשירה. ואין אנו נוהגים כן אלא מטריפים כל עיקור שנשחט אחר שנעקר אפילו לא נשחט אלא מיעוט בתרא אחר שנעקר כל הסימן ממקום חיבורו אחר שחימת רובו בין בקנה שהוא סימן הראשון בין בושט שהוא סימן הב' ואפילו בעוף שהכשרו בסימן אחד ואפילו הכי אם נעקר כל הושט ממקום חיבורו אחר שחימת רובו ואחר כך גמר שחימתו שנמצא ששחט מיעוט בתרא דישט בעיקור סימנים נוהגים להטריף. משום דאיכא למימר דבולא היא שחיטה היא ואית בה עיקור כדפירש רש"י¹¹⁴ בבבאי דשהה או החלוד במיעוט סימנים דלעיל¹¹⁵ (אבל אם נעקר הקנה אחר שחימתו לפני שחימת הושט אין לחוש כמו שיתבאר לקמן). וזה שכתב רמ"א כל עיקור רוצה לומר אפילו מיעוט בתרא דסימן בתרא ואפילו בעוף דעליה קאי וכל שכן במיעוט קמא שנשחט בעיקור כל הסימן ממקום חיבורו שנמצאת שחימת כל הסימן הוא בעיקור. וזה פשוט ומשנה שאינה צריכה היא שכן בדרך התנאים לשנות הפשוט תחילה כמ"ש התוספות בכמה דוכתי¹¹⁶ ומכל שכן הפוסקים שדרבן לפרש ביותר¹¹⁷. ועוד שרמ"א העתיק לשון זה משחימת מהר"י ויזיל ובמהר"י ויזיל כתב תחילה עיקור היכי דמי כגון ששחט בסכין פגומה שהוא עיקור לפרש"י¹¹⁸ לפי דעת התוספות¹¹⁹ או שנעקר הסימן ממקום חיבורו שהוא עיקור לבולא עלמא¹²⁰ ועל זה כתב שכל עיקור פסול בין במיעוט קמא כו' ורוצה לומר כל עיקור אפילו עיקור דסכין פגומה ששחט בפגימה זו מיעוט קמא לחוד אפילו הכי פסול משום שאין אנו בקיאים בבדיקת הושט ושמא נגע בושט בפגימה זו¹²¹. וכן אם שחט בפגימה זו מיעוט בתרא

רעט מ, א ד"ה שתיה.

רפ י, טע"א ד"ה נשחטה.

רפא מ, א ד"ה סולח (שנמשת עליו תיבה כו', ראה שלמה ברש"י דמיידי בפסוקת הגרירת).

רפב מ, א ד"ה ואלו (שמעתיק כן ברש"י, ומקשה עליו ככ"ל).

רפג (א, ב) ד"ה אמר (שמעתיק כן ברש"י, ומקשה עליו ככ"ל).

רפד ס"ק לו ד"ה וכן בעיקור ד"ה והא דמתריגין).

רפה אם סכין פגומה הוא עיקור שבלכות שחימה (כדעת רש"י לפרוש התוס'), או לא.

רפו ל, ב ד"ה תיקו לכ, א ד"ה במיעוט.

רפז ס"ו וס"ק פז, וס"י כג ס"ה וס"ק יד וס"ק פז.

רפח שבת סד, ב ד"ה וכלה. סוכה כ, א ד"ה אית. פתודרין עז, ב ד"ה סתם. וראה כללי הפוסקים וההוראה כלל ע.

רפט ראה כללי הפוסקים וההוראה כלל כו.

רצ מ, א ד"ה שתייה.

רצא שם ד"ה בולח. ובדלעיל ס"ק לח ד"ה ותרב.

רצב גטרא נד, א, ודלעיל שם.

רצג כדלעיל ס"י כב ס"ו, לענין שתייה.

הלכות שחיטה כד

קד

לחוד פסול אפילו בקנה דשיעור פסיקתו ברובו משום דאיכא למימר כולה חרא שחיטה היא ואית בה עיקור דסכין פגומה לפרש"י לפי דעת התוספות שזהו עיקור דקחשיב שמואל¹³⁷ בהלכות שחיטה בהדי דרסה ושהייה וכלדה והגרמה והלחך כמו דפסול במיעוט בתרא שנשחט בשחיטה דרסה חלדה והגרמה לפרש"י¹³⁸ בעיקר דלעיל¹³⁷ אפילו בקנה משום דאיכא למימר כולה חרא שחיטה היא ואית בה עיקור הפוסלה לפרש"י לפי דעת התוס'. וכן כתב רבינו ירוחם והטור ברמזים. וכן במיעוט בתרא שנשחט אחר שנעקר כל הסימן ממקום חיבורו איכא למימר כולה חרא שחיטה היא ואית בה עיקור דהיינו המיעוט בתרא שנשחט בעיקור סימנים שהיא הלכה למשה מסיני שאין שחיטה מועלת בו דהיינו עיקור כל הסימן בדאקלוף איקלופי לפי דעת התוס' ורמב"ן¹³⁹ או אפילו רובו בדאיפוקו איפוקי לפי דעת הרשב"א¹⁴⁰ דלעיל אבל בפחות מכן לא מיקרי עיקור כלל. והלחך בין מיעוט קמא בין מיעוט בתרא שנעקר בין לפני שחיטה בין בשעת שחיטה אף על פי ששחטו אחר שנעקר ליכא למימר כולה חרא שחיטה היא ואית בה עיקור דהא אין בה שיעור עיקור הפוסל כלל ואין זה עיקור דקחשיב שמואל¹⁴¹ בהלכות שחיטה בהדי שהייה דרסה חלדה והגרמה. דאם לא האמר הכי היכי אמר שמואל¹⁴² תורבין הושט שניטל רובו מלחי כשר ומועלת בו שחיטה ואפילו לא נשתייר בו אלא משהו במקום אחד כדלעיל¹⁴³ והא קא שחט מיעוט בעיקור שנעקר מקצתו מכבר. ואין לחלק בין מיעוט בתרא שנעקר לפני שחיטה לנעקר בשעת שחיטה משום דבשעת שחיטה יש לומר כולה חרא שחיטה היא ואית בה עיקור כמו עיקור דסכין פגומה במיעוט בתרא. דשאני הכא שמואלך וביאי בסכין כדרך שחיטה אבל בעיקור שנעקר הסימן ממקום חיבורו שאינו כדרך שחיטה כלל לית לן כלל כולה חרא שחיטה היא. דהא בהדיא תניא¹⁴⁴ נשחט הושט ואחר כך נשמה הגררת שחיטתו כשירה ואי אמרינן כולה חרא שחיטה היא אפילו בסימן ב' דעון אמרינן הכי כדלעיל סי' ב'¹⁴⁵. אלא ודאי דלא אמרינן דהעיקור דסימן ב' ושחיטת סימן אחד כולה חרא שחיטה היא משום דעיקור אינו כדרך שחיטה כלל והוא הדין דלית לן דהעיקור דעיקור במיעוט בתרא ושחיטת הרוב כולה חרא שחיטה היא. ולכא למימר אלא דשחיטת מיעוט בתרא שנשחט בעיקור ושחיטת הרוב כולה חרא שחיטה היא ובוה אין לחלק בין נעקר בשעת שחיטה לנעקר לפני שחיטה דמכל מקום בששוחט הרוב והמיעוט בבת אחת כולה חרא שחיטה היא. ואם כן מדאמר שמואל תורבין שניטל רובו מלחי כשר ומועלת בו שחיטה בנעקר לפני שחיטה אף על פי ששוחט המיעוט בתרא בעיקור שנעקר מקצתו מכבר ולא אמרינן כולה חרא שחיטה היא שהרי שוחט הרוב והמיעוט בבת אחת מכלל דבכהאי גוונא שאין בו שיעור עיקור שנאמר הלכה למשה מסיני לא איכפת לן מאי דכולה חרא שחיטה היא. ואם כן הוא הדין במיעוט בתרא שנעקר בשעת שחיטה ממקום חיבורו אף על פי שנשחט אחר כך ואיכא למימר כולה חרא שחיטה היא לא

¹³⁷ רצח דלעיל שם (ד"ה אבל הרשב"א). שכלל אופן אנה מריפה מתיים.

¹³⁸ רצח מ. א.

¹³⁹ ש כד. א.

¹⁴⁰ שא ס"ק לה.

¹⁴¹ שב י. א.

¹⁴² שג ס"ה וסיק מו.

¹⁴³ רצח מ. א.

¹⁴⁴ רצח ל. ב ד"ה תיקו.

¹⁴⁵ רצח ס"ק מו ואילך.

¹⁴⁶ רצח דלעיל ס"ק לה (ד"ה אבל התוס' ה"ה והר"ן).

המותרים דאיפוקו איפוקי הוי מריפה. ורק בדאקלוף

איקלופי אמרינן שהלכה למשה מסיני שאין שחיטה מועלת

בו.

הלכות שחיטה כד

קכה

איכפת לן כלל הואיל ואין בו שיעור עיקור שנאמר הלכה למשה מסיני. וכל שכן במיעוט קמא דקנה שנשחט אחר שנעקר הסימן ממקום חיבורו פחות משיעור עיקור שנאמר הלכה למשה מסיני. דגם בעיקור דסכין פגומה במיעוט קמא דקנה אין לאסור משום דכולא דרא שחיטה היא אף לפרש"י בבעיא דלעיל דאמרינן הכי במיעוט בתרא במיעוט קמא לא אמרינן הכי משום דלאו מידי עביד כדפרש"י גבי שהייה דס'. וכן כתב בהדיא בתשובות הרשב"א סי' שס"ז בשם הרא"ש ס"ה. והכי נמי סבירא ליה לרש"י ס"ה גבי הגרמה לחלק בין הגרים שליש וחטמ' ב' שלשים ובין שחט' ב' שלשים והגרים שליש דפסולה משום דכולא דרא שחיטה היא ואם כן הוא הדין בדרסה חלדה ועיקור סבירא ליה הכי.

ומה שאנו נוהגים להמריף ככולן במיעוט קמא דקנה^{טו} הוא משום שמא נגע בושט. ובעיקור לא שייך חשש זה אלא בסכין פגומה ולא בעיקור הסימן ממקום חיבורו שאף שכבר שחט בושט מאי איכפת לן בעיקור הסימן ממקום חיבורו פחות מכשיעור הפוסל. ואף אם תמצי לומר טעם המנהג להחמיר בכולן לבד משהייה הוא לחוש לפירוש הרמב"ם^{טז} בבעיא דלעיל דהחליד במיעוט סימנים שהוא במיעוט קמא ומשום דכולה דרא שחיטה היא. מכל מקום הא בהגרמה מודה הרמב"ם^{טז} דלית לן הכי משום דלאו מקום שחיטה הוא בדלעיל. וכל שכן בעיקור ממקום חיבורו דלית לן שהעיקור והשחיטה כולה דרא שחיטה היא^{טז}. ולית לן אלא הדמיונות הנשחט בעיקור כולה דרא שחיטה היא עם הריב והא לא איכפת לן אלא כשנשחט בעיקור כל הסימן ממקום חיבורו שהוא שיעור הפוסל ולא כשנשחט בעיקור פחות מכשיעור הפוסל. כדאמר שמואל^{טז} תורבין שניטל רובו מלחי כשר ומועלת בו שחיטה אף על פי שנשחט מיעוט קמא ובתרא בעיקור שנעקרו מכבר.

אלא בעיקור דסכין פגומה הוא שיש לומר כן שטעם המנהג להחמיר אפילו במיעוט קמא דקנה אינו משום חשש שמא נגע בושט בלבד אלא לחוש לפירוש הרמב"ם^{טז} בבעיא דלעיל שהוא במיעוט קמא ומספקא לן דילמא כולה דרא שחיטה כמו גבי חלדה ודרסה והוא הדין עיקור דסכין פגומה לפרש"י לפי דעת התוס' שהוא עיקור דקחשיב בהלכות שחיטה בהדי שהייה דרסה כ"י (וזו שאלה ששאל הרא"ש מהרשב"א בתשובת הרשב"א סי' שס"ז ט"ב). ואף על גב דלהרמב"ם גופיה דסבירא ליה^{טז} דעיקור הוא כמ"ש התוס'^{טז} בשם בה"ג^{טז} יש לומר דסבירא ליה דסכין פגומה אינה מהלכות שחיטה שאינו שוחט^{טז} אלא קורע וחונק כדתנן בפ"ק^{טז} ולית לן כולה דרא שחיטה היא. ותיער דלהרמב"ם סבין פגומה אינו מהלכות שחיטה ולא דמי כלל לדרסה וחלדה דהא בדרסה וחלדה איכתיב לן לפירוש הרמב"ם דילמא הכי אנמריה רחמנא למשה לא תשחטו רובא בדרסה וחלדה אבל מיעוטא שרי אפילו בושט^{טז} ובסכין פגומה ליכא למאן דאמר שהפנימה אינה פוסלת

דש. לב. א ד"ה תיקו. וברלעיל סי' כג ס"ק כא. וש"כ.

שה בתשובתו אל הרא"ש מנתק ממשאלתו. שלדעת רש"י (שפסול דוקא במיעוט בתרא כשהייה) גם סכין פגום

פוסל רק במיעוט בתרא.

שו. לב. ב ד"ה תיקו.

שו. היינו אפילו בשחיטה במיעוט קמא. ברלעיל סי' כג ס"ז וס"ק כא.

שה פ"ג ה"י וה"י. וברלעיל ס"ק ידח וס"ק כה.

שט פ"ג ה"י. וברלעיל ס"ג.

שי ברלעיל סוף ס"ק כד.

שיא נד. א.

שיב שלפירוש רש"י שאל אצלו רק על סכין פגום במיעוט בתרא, ולדעת הב' גם במיעוט קמא.

שיג פ"ג ה"ד.

שיד פ. א ד"ה כולוהו. וברלעיל ס"ק לה (ד"ה אבל

הרשב"א).

שטו סי' ס (קכו. ב).

שטז ברלעיל בהקדמת לפ"י יח.

שזו פו. ב.

שיח ברלעיל ס"ק יח.

הלכות שחיטה כד

קבו

בושט אפילו במשהו משום שהפגם הוא קורע ונוקב ולא שוחט ואינו מהלכות שחיטה ונקבות הושט במשהו. מכל מקום כמעט המנהג יש לומר משום דנקמינ בתרווייהו לתומריא^{טו}. ואך שודיה מעם המנהג להחמיר בעיקור במיעוט קמא דקנה בין משום שמא נגע בושט בין כדי לחוש לפירוש הרמב"ם ולפרש"י לפי דעת התוספות על כל פנים בעיקור הסימן ממקום חיבורו לא מהני הני טעמי לאסור בפחות משיעור עיקור הפוסל אף אם נעקר כן בשעת שחיטה. ואף על גב דכשו"ע סימן זה לא הוזכר כלל עיקור דסכין פגומה^{טז}. לא רצה רמ"א לשנות לשון מהר"ו בין במיעוט קמא כיון דאית שפיר גם בעיקור הסימן ממקום חיבורו כדלעיל^{טז}. ותדע שהרי מהר"ו כתב תחילה גם עיקור הסימן ממקום חיבורו ואפילו הכי סיים אחר כך בלשון זה וכל עיקור פסול בין במיעוט קמא כו'. כן דעת ה"י^{טז} בפירוש לשון רמ"א. וכן דעת התבואות שור^{טז} להלכה.

דלא כש"ך^{טז} דפירש דמ"ש רמ"א כל עיקור שרוצה לומר אפילו במשהו דמיעוט קמא שנעקר ממקום חיבורו בשעת שחיטה וכן משהו דמיעוט בתרא שנעקר ממקום חיבורו. ומעם המנהג במיעוט קמא פירש הש"ך משום שאין אנו בקיאין בבדיקת הושט ושמא נגע בושט. דסבירא ליה להש"ך דלמנהגינו שמחמירים כפרש"י כבעיא דלעיל הושת במיעוט בתרא דל"ל^{טז} כולה חדא שחיטה היא אבל במיעוט קמא לאו מידי עביד כדפרש"י שם^{טז} היינו דווקא כשלא נגע עדיין בושט אבל כשנגע כבר בושט שנקובתו במשהו תו ליכא למימר לאו מידי עביד דהא בנקובת הושט נעשית נבילה^{טז} שאין שחיטה מועלת בה כמו בפסקת רוב הגררות^{טז}. ואם כן כי היכי דבפסקת רוב הגררות לא אמרינן לאו מידי עביד במיעוט בתרא שנשחט בפסול אלא אמרינן כולה חדא שחיטה היא ואית בה פסול הכי נמי ליכא למימר לאו מידי עביד במיעוט קמא דקנה שנשחט בפסול אחר שניקב הושט כבר אלא אמרינן כולה חדא שחיטה היא ואית בה פסול. אלא דפסול דשהייה דרסה ותלדה והגרמה ליכא נפקא מינה דתיפוק ליה משום פסול דושט עצמו אלא נפקא מינה בעיקור לחודיה שאם נעקר מיעוט קמא דקנה ממקום חיבורו בשעת שחיטה אחר שנגע בושט אמרינן כולה חדא שחיטה היא ואית בה עיקור כו' כמו במיעוט בתרא. והא דקאמר שמואל תורבץ שניטל רובו מלחו כשר היינו שנעקר שלא בשעת שחיטה אבל בשעת שחיטה אפילו בעיקור משהו יש לומר דהעיקור והשחיטה כולה חדא שחיטה היא. והא דתניא נשחט הושט ואחר כך נשמטה הגררות כשרה היינו דוקא כששמטה מאליה דליכא למימר כולה חדא שחיטה היא כיון דלאו מידי עביד מה שאין כן בעיקור ידיים דליכא למימר לאו מידי עביד יש לומר כולה חדא שחיטה היא (וזהו דעת מהר"י בהגהות שחיטות^{טז} הובא בדרכי משה^{טז}). וכן הוא בהרי"א בתגהות שחיטות מהר"י^{טז} לחלק

שכז כדללקמן ס' לג ס"ג, וס"ק ג.
שכח כמסקנת הנראה לב, ב. וראה ש"ך ס' לד ס"ג ג.
שכט ומה בין עיקור לשמטה כל מה שנעשה בשעת השחיטה והו עיקר ופמילת אפילו במיעוט הסימנים כו'. (הובא בס"י סוף ס"ק יא. וכן מובא לקמן).
של ס"ק יא (במקצת שנוצאה על הסכין, שגם במקצתה מפריפין, אף אחר שנשחטה רוב הגררות). וכדללקמן ס"ק מז (שלידעת רמ"ז דלעיל וסיעתי את לחוש ליה).
שלא וזה חילוק בין עיקור לשמטה אפילו לא נעקר כ"א מעט טריפה כו'.
שכז כדללקמן ס' לג ס"ג, וס"ק ג.
שכח כמסקנת הנראה לב, ב. וראה ש"ך ס' לד ס"ג ג.
שכט ומה בין עיקור לשמטה כל מה שנעשה בשעת השחיטה והו עיקר ופמילת אפילו במיעוט הסימנים כו'. (הובא בס"י סוף ס"ק יא. וכן מובא לקמן).
של ס"ק יא (במקצת שנוצאה על הסכין, שגם במקצתה מפריפין, אף אחר שנשחטה רוב הגררות). וכדללקמן ס"ק מז (שלידעת רמ"ז דלעיל וסיעתי את לחוש ליה).
שלא וזה חילוק בין עיקור לשמטה אפילו לא נעקר כ"א מעט טריפה כו'.

שיט כפירוש רש"י לדעת תוס' שסכין פגום אמרה מהלכות שחיטה, וכדרכי"ם שפסול שחיטה במיעוט קמא פסול.
שכ וא"כ לא קאי על זה רמ"א בתנ"ז, ומדוע כתב לאסור עיקור במיעוט קמא.
שכא לשנות הפשט תחלה, ומשנה שאינה צריכה היא.
שכב ס"ק יא.
שכג ס"ק כג, וכשמ"ח ס"ב.
שכד ס"ק כג.
שכה או"ח: דא"ל (דאפשר לומר).
שכו לב, א ד"ה תקי.

הלכות שחיטה כד

קבו

בוה בין עיקור לשמוטה דאינו עושה מעשה. אי נמי יש לומר דהא דנוהגים להמרוק כל עיקור אפילו במשהו בשעת שחיטה היינו בעיקור שעל ידי החיקת הסכין בסמינים דאיכא למימר כולה חדא שחיטה היא מאחר שנעשה על ידי הסכין כמעשה שהביא בדרבנן משה בשם מהר"ן בשם מהר"י ש"ט¹⁷⁰ שנמצא מקצת מובעת על הסכין כדלקמן סעיף י"ט¹⁷¹. אבל בשמוטה דממילא או אפילו בעיקור בידים שאינו בדרך שחיטה כלל ליכא למימר כולה חדא שחיטה היא. כמו בניקב הושט בידים בשעת שחיטה דלקמן סימן כ"ו כמ"ש שם¹⁷² בשם הש"ך¹⁷³ שנתבין שם לשני חילוקים אלו שיש לחלק בין עיקור לשמוטה. אבל מסתימת רמ"א כאן ושאר אחרונים מבואר דעיקור ושמוטה חדא מלהא היא לגמרי ואין חילוק ביניהם דינא כלל. ובדעת הט"ז¹⁷⁴ שחלק על הגהות שחיטת מהר"י שחילקו ביניהם. וכן עיקר. דלא כש"ך בין במיעוט קמא בין במיעוט בתרא (וכ"מ בהדיא בתורת הבית הארוך¹⁷⁵ דאף רש"י מודה בעיקור שאינו דרך שחיטה דלא דמי לבעיא דלעיל דמספקא לן דילמא כולה חדא שחיטה היא. והילכך העיקר כהמ"ז¹⁷⁶).

ואף לפי מ"ש לעיל¹⁷⁷ בשם התבואות שור¹⁷⁸ לחוש לדעת הרשב"א¹⁷⁹ שפסק כמאן דאמר¹⁸⁰ הגרים שליש ושחט ב' שלישים פסולה דבעינן כולה מיפק חיותא במקום שחיטה ואפילו במשהו דנפק שלא במקום שחיטה פסולה. ובעיקור מיעוט קמא במקום חיבורו כיון דבכולו איכא כולה מיפק חיותא וטרפה לפי דעת רש"י ורמב"ן¹⁸¹. אם כן במשהו איכא משהו דמיפק חיותא כמו בפסקת הגרגרת דמיטרפא ברובא ואפילו הכי במשהו איכא משהו דמיפק חיותא. מכל מקום כבהאי גוונא יש לסמוך אפילו שלא בהפסד מרובה¹⁸² אהרבעת רמ"א דלקמן דבחייה כשר¹⁸³ וליכא מיפק חיותא כלל אפילו בכולו. אבל משום דהרשב"א גופיה סבירא ליה דבחיים כשר ורש"י דסבירא ליה טריפה לא סבירא ליה כמאן דאמר הגרים שליש פסולה האי מעמא לא מהני להקל בדאורייתא כמ"ש בכללי ההוראה¹⁸⁴. הילכך בעל נפש יחמיר לעצמו¹⁸⁵ במיעוט קמא¹⁸⁶ אפילו שלא בשעת שחיטה.

וכן בנעקר כל הסימן אחר שחיטת רוב הסימן הראשון לפני שחיטת סימן ב' כבהמה אף על פי שהניח ולא שחט כלל מיעוט בתרא דקמא שאין להחמיר לאחרים משום עיקור במיעוט בתרא שהרי לא שחטו כלל ומשום ששחט סימן הב' בעיקור סימן הא' אין לחוש כיון שנעקר אחר שחיטת רובו כמ"ש לקמן¹⁸⁷. אף על פי כן בעל נפש יחמיר לעצמו לחוש לפרש"י ורמב"ן¹⁸⁸ דעיקור טריפה הוא ולהאוסרים בגולדו סימני טריפה בין סימן

שלב אצ"ל: מהר"י.

שלו וס"ק נו.

שלו ס"ק א.

שלה ס"ק א.

שלו סוף ס"ק יא. וכ"כ ס"ק יז. לקמן ס"ק נו.

שלו בית ב ש"א (גמ, ב). שלדעת רש"י דהאיכעיא הוא: כשריה או בחלה או בחגיגה או בדרסה).

שלה וכל' לקמן ס"ק נו.

שלוט ס"ק כד.

שמו ס"ק יז.

שמו י"ג, ב ד"ה אקלע, ובתורת הבית הארוך והקצרי בית

ב ש"א כד, ב.

שמו י"ג, א.

שמו דלעיל ס"ק לה (בתחלתו ובד"ה וד"י).

שדמ לא כמו בהגיגה במיעוט קמא, שהיכא לעיל סוף ס"ק כד, להקל רק בהפסד מרובה.

שמה כדעת הרשב"א וסיעתו דלעיל שם, דלא היו טריפה, אלא דלא מועיל בה שחיטה.

שמו כש"ך סוף רמב א. ו. וראה כללי הפוסקים והוראה כלל יז.

שמו ראה כללי הפוסקים והוראה כלל פא.

שמו מה שם, כן במיעוט בתרא יש להקל לגמרי כהמ"ז, כדלעיל.

שמו ס"ק נו.

שנ דלעיל ס"ק לה (בתחלתו ובד"ה וד"י).

הלכות שחיטה כד

קכה

לסימן אף אם נולדו כסימן עצמו שנשחט כמ"ש לקמן סי' כ"ו¹⁰¹. אף על גב דמדינא יש לסמוך בכהאי גוונא אהכרעת רמ"א דעיקור אינו מריפה מאחר דבלאו הכי יש חולקין על האוסרים דלקמן שם וגם האוסרים אינם אוסרים אלא מספק כמ"ש שם.

וכן בעיקור דסכין פגומה במיעוט קמא דקנה ותפש את הקנה לבדו בידו דלכא למיחש לנקבות הושט כדלעיל סי' כ"ג¹⁰². אף על פי כן כל בעל נפש יחמיר לעצמו לחוש לפירוש הרמב"ם¹⁰³ בבעיית דלעיל¹⁰⁴ שהיא במיעוט קמא ומספקא לן אי אמרינן כולה חדא שחיטה היא ולפרש"י לפי דעת התוספות¹⁰⁵ דעיקור דסכין פגומה הוא מהלכות שחיטה ואיכא למימר ביה כולה חדא שחיטה היא¹⁰⁶. אבל מדינא אין לחוש. שאף שהב"י בשו"ע פסק כהרמב"ם מכל מקום כיון שרבו התולקים על פירוש הרמב"ם וגם לפירוש הרמב"ם אינו אלא ספק¹⁰⁷ פשיטא דככהאי גוונא יש לסמוך אפילו שלא בהפסד מרובה אהכרעת רמ"א דלקמן כפירוש בה"ג דעיקור ממקום חיבורו הוא מהלכות שחיטה דלא כפירש"י לפי דעת התוספות דעיקור הוא סכין פגומה¹⁰⁸. שהרי כתב רמ"א דבחיים כשר¹⁰⁹. ואם כן הא דמתקיים רב פפא¹¹⁰ אהא דאמר שמואל תורבין שניטל כולו מלחי כשר והא איכא עיקור סימנים כדלעיל על כרחך משום דעיקור שהוא מהלכות שחיטה הוא עיקור ממקום חיבורו כמ"ש התוספות בשם בה"ג¹¹¹. וסבירא ליה לרמ"א שכן עיקר לפי שכן דעת התוספות ריש פרק אלו מריפות והרשב"א והר"ן¹¹² והרא"ש¹¹³ ושאר פוסקים והלכה כבתראי. וסמך רמ"א על זה להתייר החלב והביצים¹¹⁴ דאיסור מדאורייתא הוא¹¹⁵. והא דמתחמירין בעיקור דסכין פגומה במיעוט בתרא כמ"ש במהר"י ווייל¹¹⁶ והיינו לחוש לפירש"י לפי דעת התוספות דעיקור דסכין פגומה הוא מהלכות שחיטה ויש לומר בו כולה חדא שחיטה היא. היינו משום דבהמה בחוקת איסור עומדת¹¹⁷ משום הכי נוהגים כל החומרות גבי שחיטה והיכא דנהוג נהוג והכו דלא לוסף עלה לאסור החלב והביצים שאינן בחוקת איסור¹¹⁸.

או אפשר דרמ"א לא סבירא ליה להחמיר גם בעיקור דסכין פגומה במיעוט בתרא שהרי לא הביא לחומרא זו בהגהותיו ולא בדרבני משה¹¹⁹. והא דלא כתב להחמיר במיעוט קמא משום חשש נקבות הושט היינו משום דבמיעוט קמא על כרחך מיירי שהגביה ידו מן הצואר וראה שלא שחט אלא מיעוט הקנה בלבד ואחר כך גמר שחיטתו בסכין יפה ואם כן תיפוק ליה משום שהייה דאסורה משום חשש נקבות הושט. אבל במיעוט בתרא נפקא

שנא במס"י כו. שלא הניע לדינו (שבראה הוכיח שם כן מרדכי"ש פ"ב סי' א', משושה דין נקבה הריאח אחר שחיטה לדין נפקא רוב הגזרות ושם שלא במקום חקך, ובשניהם לחומרא), וט"ז.

שנב ס"ק כא, וט"ז.

שנג פ"ג הל' וד"ג.

שנד ס"א וס"ג, וס"ק ידח וס"ק כח.

שנה דלעיל ס"ק לת (ד"ה והנה בפ"ק).

שנו כדלעיל (ד"ה אלא בעיקור).

שנז מספק דבעיא ל', ב (להלך במיעוט סימנים מהו תיקו).

שנח דאף שנתבאר לעיל ס"ק לת (ד"ה והנה בפ"ק) שרש"י מודה שגם עיקור ממקום חיבורו אמור, מ"מ יש להוכיח ברמ"א שאינו סובר כרש"י לפ"ד התוס', שעיקור של סכין פגומה הוא סכין פגומה, שהרי כו.

שנט הדינו שעיקור היו נבילה ולא מריפה. ואת זה הוכיח התוס' מ, א ד"ה כולוהו נהא דעיקור נמקום חיבורו

הוא מהל' שחיטה (ולא סכין פגומה). וא"כ תליים זה בזה (שאם עיקור נמקום חיבורו אינו מריפה אם כן סכין פגומה אינה מהל' שחיטה).

שס זר, א.

שסא שהובאו ונתבארו לעיל ס"ק לת, שמוכרים כה"ג.

שסב פ"א סי' ג.

שסג אבל ראה לקמן ס"ק לת, שיש חולקין על הרמ"א בזה, וכעל נפש יחמיר לעצמו. וראה שו"ת צמח צדק סי' כו אות ג. סי' נט אות ה. סי' רנד.

שסד ראה רמב"ם הל' נאצלול אמרות פ"ג הל' ה. הגהות מימוניות שם אות מ. מור וש"ע סי' פא סי' א', וסי' פו סי"ג.

שסה כדלעיל בתחלת הס"ק.

שסו רב הונא מ, א.

שסז ראה ביאורי הלכות.

שסה ראה כללי הפוסקים וההוראה כלל החז.

הלכות שחיטה כד

קכמ

צין צושט (ע"פ מהרי"ו) [17] ודוקא לאחר שנשחט חבל צמיי כשר אלף שאין שחיטה מועלת צו ונפקא מינה לענין חלבו אז ציזים שלו שהם [18] כשרות. (צית יוסף מתשובת רשב"א).

מינה אם אין עיקור דסכין פוסל במיעוט בתרא משום דלאו שחיטה היא כלל ולית לן כולה חדא שחיטה היא אם כן מותר מיעוט בתרא במגל וכיוצא בו שכולו פגום ואין בו שחיטה כלל. ואין בזה גם כן משום שהייה דשהייה אינה אלא כששוחה בשחיטה אבל זה פסק מלשחוט. אבל בקדרום אסור משום דבין פגם לפגם יש ריוח משחו. אבל אם עיקור דסכין פגומה פוסל במיעוט בתרא אפילו במגל אסור אפילו בדעבד ^{ט"ו}. ובאמת דבר שאינו מצוי הוא לחתוך מיעוט בתרא במגל וכיוצא בו (דווקא) ודבר שיש מצוי לא שייך מנהג כמ"ש הרמב"ם סוף פרק י"א ^{ט"ו} ואם כן מוקמינן ליה אדינא ומדינא ודאי דאין לאסור בדעבד מאחר שהעיקר הוא כפירוש התוס' בשם בה"ג דעיקור שבהלכות שחיטה הוא עיקור ממקום חיבורו. ועוד שלפי דעת הרשב"א והר"ן ^{ט"ו} אף לפרש"י אינו עיקור דסכין פגומה (וכן הוא בהדיא בתשובת הרשב"א סימן שס"ז דאף לפרש"י אין להחמיר כלל בעיקור דסכין פגומה במיעוט בתרא). וכל שכן לגרסא שלנו בפרש"י כדלעיל ^{ט"ו}. ואף לפי דעת התוס' בפרש"י במיעוט בתרא אינו אלא ספק ^{ט"ו}. ולפי דעת הרשב"א ^{ט"ו} והר"ן הוא ספק דרבנן וכן הוא במהרי"ו וייל כמ"ש לעיל סימן ב"ג ^{ט"ו} והלכך בהפסד מרובה וכהאי גוונא המיקל לא הפסיד:

[17] ודקא בו. אדלעיל קאי. ולא קאי דווקא אדסמוך ליה דהיינו עיקור במיעוט קמא אף לפירוש הש"ך ^{ט"ו} דהיינו מיעוט קמא שנעקר דאין אסור מדינא אלא משום שאין אנו בקיאין בבדיקת היושט. אלא אפילו היכא דמדינא הבהמה אסורה אפילו הכי חלבה כשר (ש"ך ^{ט"ו}):

[18] בשורות. ולא דמי לדלעיל סי' י"ד ^{ט"ו} דמספקא לן בנמרא ^{ט"ו} דלמא לא שרי לן רחמנא דאתי מאבר מן החי אלא היכא דאיכא תקנתא לאיסוריה בשחיטה ולא היכא דליכא לאיסוריה תקנתא בשחיטה ^{ט"ו}. דשאני התם דליכא תקנתא בשחיטה עולמית אבל הכא כיון דבהיים כשר ואינה מריפה משום דהדר בריא ומתראפא אם כן יש לוי תקנה בשחיטה לכשתתרא כמבואר מלשון התוספות דף מ"ד ^{ט"ו} עיין שם. ומיהו בלאו הכי נמי יש לומר דלא דמי להתם כמ"ש האחרונים עיין שם ^{ט"ו}. ומיהו בדאפרוק אפרוקי יש לחוש להחמיר לדעת התוס' ^{ט"ו} וסיעתם דמרפה מחיים היא (ש"ך ^{ט"ו}). והפרי חדש ^{ט"ו}

שסט ויכין שהרינא לא הבאי חומרא זו נראה דלא סברא ליה.

שע הלכה זו.

שעא דלעיל סוף ס"ק לה, שהקשו על רש"י, ולא תירצו בו בתריון התוס' המרידי בסכין פגומה. וראה שו"ת צמח צדק סי' א אות ב.

שעב סוף ס"ק לה.

שעג מספק דבניא (לב, א) אם שהייה פוסלת במיעוט בתרא.

שעד ל, ב ד"ה תהליד, ובתרת הבית האריך בית ב ש"א (ב, אב).

שעה ס"ק מז.

שעו סוף כג, שנתבאר לעיל ס"ק לו (ד"ה דלא כש"ך).

שעז שם.

שעה סימן זה בשע"ר לא הגיע לדינו. וראה שו"ע שם סי' (עובר שהנתיא אבר ונאסר האבר כו' תהלב שלה אמר לשתתו).

שעט סמ, א.

שעפ וא"כ לכאורה גם כאן יאסר תהלב והבתיים, אף שאין תבונה מריפה.

שפא ע"א ד"ה ודיאכא.

שפב סי' יד, ב"ח ד"ה עובר, ש"ך ס"ק יא. סי' ס"ק ג, וכאן ס"ק י.

שפג שם. ובדלעיל ס"ק לה (ד"ה אבל התוס').

שפד ס"ק כג.

שפה ס"ק לב.

הלכות שחיטה כד

קל

מז *הא דפסול בעיקור היינו כשנעקר כולו אבל אם נשתיר בו אפילו משהו כשר והוא שאותו שנשאר הוא במקום אחד אבל אם מיעוט הנשאר הוא מדולדל שהוא מעט כאן ומעט כאן פסול שניכר הדבר שנעקר בכח ומה שנשאר מחובר חיבור מדולדל הוא והזה ליה נעקר כולו ופסול והני מילי כשנעקר רובו אבל אם לא נעקר אלא מיעוטו ורובו קיים אף על פי שרוב זה הנשאר הוא מדולדל מעט כאן ומעט כאן כשר.

יז *ישחט אחד מהסימנים ונמצא השני [טז] שמוט ואין ידוע אם קודם שחיטה נשטט או אחר שחיטה דריי זו [יז] פסולה. הגם: ואפילו זקן

באר הגולה

לג מיטרא דרב נתנו וכו' ומסוגית הגב' שם דף מ"ד הל' ברייתא שם דף כ"ח א' ובפירוש רש"י וכן פסק הרא"ש והרשב"א והר"ן.

והתבואות שור¹⁹⁰ כתבו להחמיר אפילו בדאיכלוף איקלופי לחוש לפירש"י ורמב"ן¹⁹¹ וכן דעת הר"ף¹⁹² והרמב"ם¹⁹³. וכן דעת הרא"ה כבודק הבית¹⁹⁴. ומכל מקום בהפסד מרובה אין להחמיר כזה לאחרים נגד רמ"א ושאר אחרונים אלא כל בעל נפש יחמיר לעצמו:

[טז] שמוט. בעוף מיידי¹⁹⁵. וקאי ארלעיל סעף מ"ו אבל אם שחט אחד בעוף כו':

[יז] פסולה. מירוש ספק נבילה (ש"ך¹⁹⁶) כרתניא כברייתא¹⁹⁷ דלעיל¹⁹⁸ דהוא ספק בשחיטה¹⁹⁹.

ולפירש"י²⁰⁰ דלעיל²⁰¹ דשמוטה דפסולה בעוף הוא משום דהרי נמרפה תחילה. צריך לומר דהא דקרי לה תנא ספק בשחיטה היינו משום שגולד ספק למפרע אם כשירה היתה בשעת שחיטה כיון דאיכא ריעותא שהרי היא שמוטה לפניך. דריעותא ברורה מדאורייתא היא זו הא דהרי היא לפניך מרמצטרפת לחוקת מומאה גבי מקוה למהוי תרתי לריעותא²⁰² לשוויה ודאי מומא²⁰³ ולשרוף עליה תרומה וקדשים כדלעיל סימן א"ח ולחוקת איסור דבהמה כחיה גבי סכין פגומה דלעיל סימן י"ח²⁰⁴. והכי נמי כיון דאיכא ריעותא דהרי שמוטה לפניך שהיא ריעותא ברורה מדאורייתא מהניא ריעותא זו להיות ספק דאורייתא ולחומרא הואיל ולא היתה לה חוקת היתר ברור לאכילה אפילו שעה

וראויים לשחיטה).

שצו שם ד"ה נשמטה.

שצו ריש ס"ק לה.

שצח נדה ב. ב.

שצט בת"ק שם, שאף בהר"ד מנא. מור ושוע' ס' א'

סע"א. ש"ך שם ס"ק קנה.

ת בחלק שהגיע לידנו לא נזכר מקוה. וכן צוין לשם לעיל ס' י"ח ק"א ס"ק ג'. וראה מ"ז שם ס"ק ג'. ועד"ו צוין לשם (לתוכן מ"ז זח) לקמן ס"ק נו, וש"פ.

תא ק"א ס"ק ג'. וראה לעיל שם ס"ק ב' דהוי ספק נבילה (כיון שיש נגדה חוקת כשיות רסכין).

שפו ס"ק ב.

שפו דלעיל ס"ק לה (בתולתו ובר"ה והר"ן), ששמוטה היא מריפה.

שפח מ' א.

שפט פ"ט ה"א. לפירוש הש"ך ס"ק כג. והפ"ח ס"ק כה.

שצ כ"ח ב' ש"א (כא, ב). והבא בש"ך שם.

שצא רש"י ג' א' ד"ה שחט. ש"ך ס"ק כו.

שצב ס"ק ב.

שצג י' א.

שצד ריש ס"ק לה.

שצה כדלעיל ס"ק לה (ד"ה אבל הרשב"א), לדעת בה"ג (שנם בעוף צ"ל בשעת שחיטה ב' המינים מחוברים

הלכות שחיטה כד

קלא

אחת דבחייה היתה אסורה משום אבר מן החיים¹⁰¹. ומשום הכי מקרי ספק בשחיטה לפי דעת הרב רבנו יונה כרשב"א¹⁰² ור"ן¹⁰³ (או) דמהניא ריעותא זו להיות נולד ספק למפרע מחיים שמה נשמטה. ובספק הנולד מחיים היא בחוקת איסור ממש דאבר מן החי לפי דעת איסור והיתר¹⁰⁴ ורמ"א¹⁰⁵ כמ"ש לעיל סימן א' (ועיין מ"ש לקמן סוף סי' ל"ג¹⁰⁶ שהרשב"א גופיה נסתפק בזה).

אבל לפי דעת התוס' בשם בה"ג¹⁰⁷ וסייעתם דשמוטה אין שחיטה מועלת ואפילו בעוף שנשמת סימן אחד אין שחיטה מועלת כשני אין ראייה מבריייתא זו לענין מריפות דבמריפות אפילו בספק הנולד מחיים כמש"ש לומר דמוקמינן בחוקת היתר¹⁰⁸. ואף על פי שהיתה אסורה משום אבר מן החי מכל מקום משנשחטה שאיסור אבר מן החי חלף והלך לו אמרינן נשחטה בחוקת היתר עומדת. וכל שכן בספק הנולד אחר שחיטה אף על גב דאיכא ריעותא דהרי לפניך ובמ"ש לקמן. ובספק נשמטה מחיים דבבריייתא זו היינו מעמא דפסולת¹⁰⁹ משום שהיא בחוקת איסור עד שיועד לך כמה נשחטה זו לא נודע לך כמה נשחטה. ומשום הכי לא אמרינן העמד הסימנים בחוקתן שהיו שלמים מתחלה והשתא הוא דנשמטה משום דמוקמינן חוקה להדי חוקה מאחר דאיכא ריעותא דהרי שמוטה לפניך. כמו כסכין שנמצאת פגומה דלעיל סי' י"ח¹¹⁰. ואף לפי דעת הרשב"א¹¹¹ דהיינו מעמא דאמרינן בהמה בחוקת איסור עומדת משום דעלך הראייה שנעשה בה מעשה המכשירה ובשמוטה לא שייך האי מעמא דארובה איכא למימר עלך הראייה שנשמטה קודם שחיטה כיון דאיכא לאוקמה אחוקה. דמכל מקום כיון שהיא שמוטה לפניך ואינו יודע מתי נשמטה איכא למימר נמי עלך הראייה שאחר שחיטה נשמטה ומידי ספיקא לא נפקא כמו בסכין דלעיל¹¹².

ואין לחלק בין סכין לשמוטה אף לרמב"ן¹¹³ דסבירא ליה דשמוטה מריפה¹¹⁴ ואינה חיה ורוב בעלי חיים כשרים ורובא עדיף מחוקה¹¹⁵. דמהאי מעמא לא חיישינן לברוק בנקובת הוישט ולא שמה קשויט במקום נקב¹¹⁶ אף על גב דבהמה בחוקת איסור עומדת עד שיועד לך כמה נשחטה משום דאולינן בתר רובא ורובא עדיף מחוקה¹¹⁷. דמכל מקום גבי שמוטה לא שייך למיזל בתר רובא כלל כיון דאיכא ריעותא דהרי שמוטה לפניך כמו

שאין שחיטה מועלת בה. ולקמן (ד"ה תפק) ויבאר החילוק להלכה בין שפית רשי' לשפית חת"ג, לענין ספק נשמטה מחיים (כשיש בהה לחלות הריעותא).
תיב ק"א ס"ק ז (שאמורה נפסע תרתי) לריעותא, חוקת איסור ופגומת לפניך, נגד חוקת סכין.
תיג יבמות ל, ב ד"ה והא דאמרינן. והבא לעיל סי' כג סוף ס"ק יא.
תיד שמוטע חוקת איסור דבהמה אמרינן עלך הראייה שהסכין נפגם אחר שחיטה.
תיטו שהבא לעיל ס"ק ל' (ד"ה והר"ן).
תיטז שאף בבהמה אמורה שמוטע מריפה ולא שמוטע שחיטה.
תיז נדה יח, ב וראה גם לקמן סי' קפג מהור"ב (ד"ה ומשום הכי), וש"ג.
תיח רב אשי יא, ב.
תיט כ"ש כאן לרש"י ורמב"ן שהיא מריפה, ואין לה חוקת איסור כל כך כ"ל.

תיב ראה רש"י מ, א ד"ה בהמה בחיה (שלענין ספק בשחיטה היו נמטע זה חוקת איסור. וי"ל שלענין ריעותא ברייה בספק בגופיות אין לה חוקת היתר בריד שמוטע זה).
תיג ג, ב ד"ה ולענין כל ספק. הובא בש"ך סי' נ ס"ק ג.
תיד (ג, א) ד"ה תניא.
תיה ראה כלל ג דין ה, שהובא בש"ך סי' נ ס"ק ג וראה גם לקמן סי' לא סוף ס"ק יב. סי' סג ס"ק כג.
תו סי' נ ס"א.
תיז אפשר בהגונה לסוים ס"ק כג, שלא הגיע לדינו. וראה פס"ד צמח צדק סי' נ (בכורד השימות בארובה. ושם ק"ב, א בשם מהר"ל בשם רבנו).
תיח סימן זה בשו"ע לא הגיע לדינו.
תיט דלעיל ס"ק ל' (ד"ה אבל הרשב"א).
תי כדעת שו"ת מנחתם מלובלן סי' מ, שהובא בש"ך סי' נ ס"ק ג.
תיא דעת התוס' בשם בה"ג, ששמוטה אינה מריפה אלא

דלא דאולנין בתר רובא כספק שהה וספק דרס מהאי מעמא כמ"ש לעיל ס' א"ח. ואפילו כבא זאב ונמל בני מעיים והחורים כשהם נקובים לא שרינן אלא משום חוקה כדאיתא בגמרא^א ולא משום רובא. דלא ילפינן מקרא למיזל בתר רובא אלא היכא דליכא ריעותא כלל לפנינו דאי לאו דאולנין בתר רובא הוי חיישינן אפילו לריעותא דלא חוינן כלל כמו שזא במקום נקב בושט קא שחיש וכהאי גוונא. אבל היכא דחוינן ריעותא קמן ובעינן למימר השתא הוא דאתרע והו ענין חוקה דמוקמינן בחוקת היתר ואמרינן השתא הוא דאיתרע. והלבך בשמוטה^ב דאיכא נמי חוקת איסור עד שיודע לך כמה נשחטה מוקמינן חוקה להדי חוקה^ג והוה ליה ספק דאורייתא^ד. ואפילו יש לפנינו דבר לתלות בו אחר שחיטה לא תלינן מהאי מעמא לפי דעת בה"ג וסיעתו דהוא ספק בשחיטה ממש. ולא דמי לספק מריפות כלל^ה. ואף לפי דעת המקולין^ו גבי סכין כשיש לתלות יותר בלאחר שחיטה^ז. היינו משום דסכין איתרעי בהמה לא אתרעי כמ"ש לעיל סימן י"ח^ח. אבל בשמוטה דעוף גפיה איתרע לכולי עלמא לא תלינן כמו דלא תלינן בספק שהה ספק דרס. ודינה כסכין לפי דעת המחמירים^ט שם שאין תולין אלא בשיבר עצם דודאי פוגם וליכא ריעותא כלל כמה שהיא פגומה לפניך אבל לא בהתך במפרקת או אפילו שאר עצמות בדרך הולכה והובאה אף על פי שיש לתלות בהם יותר מבעוד לפי שמצוים לפגום יותר אפילו הכי לא תלינן. דכיון שאינה ודאי פוגם איכא ריעותא כמה שנמצאת פגומה לפניך ומצטרפת לחוקת איסור למהוי ספק דאורייתא. והוא הדין והוא הטעם בשמוטה כהאי גוונא.

ואף לפירוש רש"י דשמוטה אינה אלא מריפה בעוף ולא נבילה אין לתלות אלא כשיש לפנינו דבר ממש לתלות בו^י אבל לא לתלות בוריקה ופרטים כמ"ש רמ"א ואף בגרירת דעיבדא לאשתמוטי כמבואר בתשובת מהר"ן^{יא} ק"ק^{יב} דפשיטא דאין כפרים כח להשמיט הסמנים במקום חבורם שהרי דבר ידוע הוא שרוב העופות מפרססין אחר שחיטה ופוק חזי כמה שמוטות משתכחין משום כך הלא דבר פשוט דברוב פעמים אין הגרירת נשמטת מחמת הפרסום עכ"ל. אבל לפי דעת בה"ג אפילו משמשו בה בידיים בחזק יד דיש בה להשמיט אין תולין^{יג} והכי קיימא לן (תבואות שור^{יד}. דלא בתוס'). אלא אם כן משמש בחזק כל כך שבודאי משמש דבכהאי גוונא ליכא ריעותא כלל כמה שנמצאת שמוטה דדמי לשיבר עצם דודאי פוגם^{טו} וכן בנתעסק באותו המין אחר הטבילה דלעיל סימן י"ח^{טז}. ומהאי מעמא תלינן בסכין גבי גרירת דלקמן סימן ל"ד סעוף ט' כמו שיתבאר שם^{יז}.

תכ ס"ק כג (הטעם שנקרא ריעותא). וראה לעיל ס' כג
 סוף ס"ק יא (שאף לדעת הרמב"ם החשיב רוב
 השוחטין מצויין לשהוט בלא שהיה, מ"ט הוי ספק נבלה).
תכא מ. א. וראה ביאור הלכות.
תכב מא לבאר טעם החילוק בין ספק שמוטה (לדעת בה"ג
 וסיעתו דהוי ספק בשחיטה) לבין בא זאב ונמל בני
 מעיים (אף שבעיניהם אין להיתר נטעם רוב, כ"ל).
תכג חוקת היתר, שלא היתה שמוטה בשעת שחיטה.
תכד ראה הדין שם צדק סג, ג.
תכה שלכן מתירין (מ, א) כבא זאב ולקח בני מעיים,
 כשיש כמה לתלות הנקבים.
תכו דעת הרא"ש דלעיל ס' י"ג, וק"א שם ס"ק ה.

תכז אף שגם שם הוא ספק בשחיטה (ולא במריפות).
תכח בק"א השיך למצ"ו (ה"ח כן הבין). וראה באריכה
 ש"ת צנח צדק ס' כג.
תכט דעת הרשב"א דלעיל שם.
תל כמו בבא זאב ונמל בני מעיים, דלעיל.
תלא שורש לה.
תלב ראה ש"ת צנח צדק אהע"ז ס' עה (קכ, רע"א).
תלג ס"ק לא.
תלד דלעיל ס' יח סמ"ז.
תלה בק"א השיך למצ"ו (ה"ח כן הבין). וראה דעת
 תורה פתחה אות לא.
תלו סימן זה בשע"ר לא הניע לדעתו.

הלכות שחיטה כד

קלג

העוף מידו ולג ארמינין למחמת זריקה או פרכוס נשמט (מהרי"ק שורש ל"ה) מיהו השומט נאמן לומר שלא היה שמוט [א] נשעת שחיטה (פסקי מהרא"י סי' ר"ה).
יח ^ב נמצא הסימן השחוט [וב] שמוט אם כששחט הפש הסימנים בידו או עור בית השחיטה מאחוריו ונתחק הסימן [ג] תחת העור הרי

באר הגולה

לה מור בשם אביו הרא"ש מרא דמש לקיש ור' יודנן רב נתמן שם דף נ"ד א' וכו"פ הרי"ף ושאר פוסקים.

[א] בשעת שחיטה. כגון שאומר שבדק אחר שחיטה בבדיקה דלקמן סי' כ"ה ^א. וקא משמע לן דאף על גב דאתחוק איסורא ואיכא נמי ריעותא דהרי שמוטה לפנד אפילו הכי נאמן יודי בדבר שהיה בידו ואף על גב דשמוטה אינה בידו לתקנת ^ב הא לענין שמוטה לא אתחוק איסורא דאדרבה היא בחוקת היתר לענין שמוטה דרוב בהמות אינן שמוטות ^ג ואיסור אבר מן החי דאתחוק היה בידו לתקנו בשחיטה (מהרא"י ^ד). אבל אם לא בדק אחר שחיטה לא אמרינן אי איתא דהוי שמוטה הוי חוי ליה או מרגיש בו כי מי יוכל להבחין בזה הלא הוא בעצמים בכמן המלאה (מהרי"ק ^ה). ולכן אין לשמוך על השוחט שאומר הרגשתי בשעת שחיטה שלא היה שמוט שאי אפשר להבחין בזה ואפילו אם מקום העיקור כסימן נתהפך ובא לו למקום שחיטה אפשר שמתחלה היה העיקור מונח עקור במקומו בשעת שחיטה ועתה על ידי הפרכוס נתהפך ובא לו למקום שחיטה ואינה הוכחה כלל שנעקר אחר שחיטה (תבואות שור ^ו):

[וב] שמוט. ואינו יודע אם קודם שחיטה נשמט או אחר שחיטה ^ז. ומיירי הכא גם בבמה כרמסיק שיביא בהמה וישחוט כו':

[ג] תחת העור. דכהאי גוונא מהני כאלו תפס הסימנים בידו דאפשר לשמוטה שתעשה שחוטתו כשתפס הסימנים בידו ^ח. ומשום הכי חיישינן שגא נשמט קודם שנשחט ופסולה מספק מה שאין כן כשלא תפס הסימנים אי אפשר לשמוטה שתעשה שחוטתו ברוב הפעמים לפי שהסימן השמוט הוא יורד למטה מיד ברוב הפעמים ושוב לא נשחט (רש"י ^ט). אלא שלפעמים אפשר לשמוטה שתעשה שחוטתו. ומשום הכי סמכינן אהקפה שמקוץ שחיטה זו לשחיטת בהמה אחרת לראות אם דומות השחיטות זו לזו כרמסיק. אבל בשתפס בסימנים ושחט שאפשר לשמוטה שתעשה שחוטתו לא סמכינן אהקפה זו דאין מקיפין מבמהם לבהמה כדלקמן סי' ל"ז ^י (רא"ש ^{יא}). ואף התולקים שם ^{יב} מודים כאן בשתפס בסימנים שאפשר לשמוטה שתעשה שחוטתו לא סמכינן אהקפה הכא. וכן דעת השו"ע. והמעט משום דהקפה דהכא לא דמי לדהתם דהתם מקיפין לתתך דלאחר שחיטה שאין חיות בבהמה כלל ואין התתך מאדים כלל והקפה דהכא היא בתתך

תלו סעיף א.

תלח ראה לעיל סי' יח ק"א ס"ק י (שבשחיטה נאמן משמע בידו ובפירוש נשעם חוקת היתר, וכאן הוי ספק בשחיטה ואינו בידו).

תלט ראה לעיל ס"ק מ (המעט שאין מתירים משעם רוב בלבד).

תמ פסקים סי' ה.

תמא שורש לה. מ"ז סי' יג.

תמב ס"ק לב.

תמג רש"י נד, א ד"ה שמוטה ושחוטתו.

תמד כדאמר רב נתמן נד, א.

תמה שם ד"ה כשרה.

תמו סימן זה בשו"ע לא תגע לדינך. וראה רמ"א שם ס"ה, כדעת רש"י ובה"ג ורא"ש.

תמז ס"ב סי' י.

תמח שו"ע שם ס"ה, כדעת הרי"ף והרמב"ם והרשב"א.

זו פסולת ואם לאו מותר ע"י בדיקה שיביא בהמה וישחוט הסימן ואחר כך יעקרנו אם הזמות שתי השחיטות זו לזו (טז) כשרה ואם השנית מאדמת יותר פסולה (טז) הראשונה. ועכשיו אין אנו בקיאין בבדיקה זו הלכך ככל גזונא אסור.

השחיטה עצמה שיש עדיין חיות בבהמה אף אם כבר נשמת הסימן תחילה אלא שהשחיטה שניה שלפני העיקור מאדמת יותר כמ"ש לקמן. ומהאי טעמא נמי לא מהני הקפה בהיהא דלעיל סעיף י"ז להביא עוף אחר ולשחוט בו סימן אחד ולעקור סימן הב' ולחקוה השחיטות זו לזו. אלא הכא לחוד סמכינן אהקפה זו משום דרוב פעמים אי אפשר לשמוטה שתעשה שחיטה כשלא תפס הסימנים כמ"ש הרא"ש:

[TD] כשרה. שכמו שהשניה נשחטה קודם שנעקר הסימן כך הראשונה ולכך הם שוים באדרמוניות.

ואין חילוק בזה בין סימן ראשון לשני שגם בראשון מאחר שנשחט קודם שנשמת אף אם נשמת קודם שחיטת השני כשרה. דאף על גב דבעינן שיהיו ב' הסימנים מחוברים וראוים לשחיטה כששוחט אחת מהם בעוף מכל מקום הסימן השחוט הוא כמזבח בדיקולא^{טז} ולא מהניא מרדי סימן השני ומשום הכי אף על גב דנשמת אחר שנשחט לית לן בה. ואף למאן דאמר דלא אמרינן דכמזבח בדיקולא הוא לענין אם נולדו בו סימני מריפות בין סימן לסימן כמ"ש לקמן סי' כ"י^{טז} מודה הכא לענין לפסול שחיטת סימן הב' משום שמוטת סימן הראשון שאינו פוסל דכמזבח בדיקולא הוא לענין זה לכולא עלמא אפילו אם לא נשחט אלא רובו דרובו ככולו גם לענין זה דכמזבח בדיקולא כדלקמן שם. ומשום הכי נמי לא חילקו כאן בגמרא ופוסקים בין רובו לכולו. ומיהו לרש"י ורמב"ן^{טז} וסיעתם דשמוטה מריפה מחיים נמי היא לא מהני הקפה זו למאן דאמר דלא אמרינן דכמזבח בדיקולא הוא לענין מריפות שגולדו בו דיש לחוש שמא נשמת קודם גמר שחיטת סימן הב' ומריפה היא^{טז}. ולא מהניא הקפה זו אלא בעוף שהכשרו בסימן אחר. וכן הוא ברמב"ם^{טז} בהרי"א. ולשיטתיה אויל כמ"ש בסימן כ"י^{טז}:

[TD] הראשונה. ורגלים לדבר שנשמת הסימן קודם שנשחט ולכך אין השחיטה שבו מאדמת כל כך^{טז}. והא דאין מקיפין בסימן זה השמות בעצמו לחתך בו חתך אחר אחר השחיטה ולאיות אם חתך השחיטה דומה לחתך זה רגלים לדבר שנשחט אחר שנשמת^{טז} דכהאי גזונא מקיפין בקנה שנפסק דלקמן סי' ל"ד^{טז} דשאני הכא דשמוטה לאו מריפה היא ואם כן חשוב הסימן כחיה ואפילו נשחט אחר שנשמת יאדים חתך של שחיטה יותר מחתך זה שלאחר שחיטה (רא"ש שם^{טז}). והפרישה^{טז} כתב דאפילו נשחט

טנז כנרסת. ופירוש רש"י שם ד"ה ויקף. תוס' שם ד"ה יבא ויקף.
 טנז סימן זה בשנוע"ר לא הגיע לדינו, וראת ש"ע שם ס"ט.
 טנז פ"ב ס"י. ש"ך ס"ק ל. מ"ו ס"ק מז.
 טנז ס"ק ד.

תמט ריש לקיש לב. ב.
 טנז כמס"י בו, שלא הגיע לדינו, וש"נ.
 טנזא דלעיל ס"ק זה (בתחלתו ובד"ה וד"ה).
 טנזב וס"ה לעיל ס"ק לו (ד"ה וכן בעקף).
 טנזג פ"ג ד"ז.
 טנזד בחלק שלא הגיע לדינו.
 טנזה רא"ש פ"ב ס"י ג. מור.

הלכות שחיטה כד

קלה

יט' שחט העוף כדרכו בהכשר ואחר גמר שחיטה מצא טבעת מהגרנת שלם על הסכין [טז] כשר. הגה: ויש ממוריפין [טז] צוה וכן

באר הגולה

לו אגור בשם מהר"י מולין.

אחר שנשטמ יאדים יותר חתך של שחיטה שהוא בחיי הבהמה יותר מחתך שלאחר שחיטה שאין חיות כלל בבהמה והיא מתה לגמרי. ואתי שפיר אפילו למאן דאמרו^{טז} דשמוטה מריפה היא דמכל מקום היא חיה עכשיו אלא שאינה חיה י"ב חודש:

[מז] כשר. שעל ידי גלגול הגרנת נעשה כן (אגרו^{טזא} ב"י^{טזב}). פירוש ששחט בב' מקומות על ידי גלגול ולכך נפרד (דרכי משה^{טזג}). ורש"ל^{טזד} פירש שעל ידי גלגול הגרנת אחר שחיטת רובה נפרד ומשום הכי חלק על זה וכתב מי יעיד שעל ידי גלגול הגרנת שלאחר שחיטת רוב הסימן הוא בא שמא הוא בתחילת שחיטה או באמצע שחיטה וכן מסתבר למימר שבדחיקת הסכין על הגרנת בא שקפצה הוליא אחת ממקומה עכ"ל. ומעמו ונימוקו עמו דכיון דאיכא ריעותא דהרי עיקור טבעת אחת לפניך אלא שבאת לתלות בלאחר שחיטת רוב הסימן הרי זה ספק בשחיטה דלא נודע לך אם נשחטה כראוי ודמי ממש לנמצאת שמוטה דלעיל סעיף י"ז. אבל הבית יוסף סבירא ליה כפירוש הדרכי משה דתלינן שנשחטה בב' מקומות על ידי גלגול הגרנת ואין כאן עיקור כלל בטבעת זו. וכיון דליכא הכא ריעותא דהרי עיקור לפניך מוקמינן הגרנת בחוקתה שלא היה בה עיקור והיתה שלימה קודם שחיטה כרוב בעלי חיים^{טזה}. ולא מוקמינן חזקת איסור להדי חזקה דהתירא אלא בדאתילדא ריעותא כמו שנתבאר לעיל סי' י"ח^{טזי} גבי סכין ומקוה אבל הכא ליכא ריעותא כלל דתלינן שנשחטה בב' מקומות כמ"ש הרשב"א^{טזיא} הובא ב"י סי' ל"ד^{טזיב} וברמ"א סעיף מ' שם להלכה:

[מח] בזה. דסבירא להו דזה אינו בא על ידי שחיטה בשני מקומות אלא על ידי עיקור שנעקרה טבעת זו על ידי דוחק הסכין ומתיחת הסימן (עיין תבואות שור^{טזיג}. שארית יוסף סי' מ"ו^{טזיד}) ואינו יודע מתי נעקרה. ואין חילוק בזה בין נמצאת על הסכין ובין נמצאת על הארץ בין שלימה בין חתוכה ואפילו ב' צידי החתך מונחים על ב' צידי הסכין והטבעת חתוכה על הסכין בין ברוחב הטבעת או אפילו חתוכה ותחובה לארכה שהוא הקיפה. אין בזה הוכחה שלא נעקרה אלא נשחטה בב' גו' מקומות שאם נעקרה תחילה האך נחתכה. דאפשר שמתחילה נעקר רובה ועדיין היתה מעורה במיעוט ולכך חתך בה הסכין רובה או אפילו כולה ואחר כך נעקרה כולה ובאה לה על הסכין. ומסקנת הגרנת ברובה נכילה ואין השחיטה מועלת והרי זה ספק בשחיטה וכל ספק בשחיטה פסול ואפילו יש

טס רש"י ורמב"ן דלעיל ס"ק לה (בתחלתו ובד"ה והר"ן).
טסא סי' אצ"ח, בשם מהר"ל (ראה שו"ת מהר"ל
הרדשות סי' סמ, בשם מהר"ש).

טסב ד"ה כתב האגור.

טסג ס"ק יא.

טסד בש"ש פ"א סי' יד.

טסה ראה שו"ת צמח צדק סי' כו אות ה. סי' כו אות ב.

סי' תנה (ה, ה, ב). רנו (ה, ד).

טסו קו"א ס"ק ז. וראה גם לעיל ס"ק מ. שו"ת צמח צדק
סופ"ז ענ.

טסז ג, א ד"ה הא דאגור.

טסה ד"ה ואם נמצא.

טסט ס"ק לז.

טע הובא בש"ך ס"ק לא.

הלכות שחיטה כד

קלו

עיקר (שמיטות ישנים נשם מהר"ק גס ע"פ גיסו מהר"ר כ"ך שאמר כך הנהיג מהר"ר משה יפה) ואין לשנות.

ב *השוחט תרגול צריך לזוהר שידחוק *רגלו בקרקע או ינביתו שלא (נזח) יענין רגלו בקרקע כדי שלא יעקור הסימנים.

באר הגולה

* (פ' אם שוחט ע"ג קרקע או סמוך לו).

לו מיטרא דאביי שבת דף קכ"ח.

לחלות להקל יותר מלהחמיר לא תלין עד שיהיה היתר ברור בדלעיל^{תשי} (תבואות שורח^ט וש"ך ונח^ט וכן דעת הב"ח^{תע} דלא כמ"ז^{תע}).

וכל זה במבטת שלמה או רוב המבטת אבל מיעוט המבטת שנמצא בכל ענין כשרה דפסוקת הגרירת ברובא^{תשי}. וגם משום עיקור אין לחוש לפירוש המ"ז^{תשי} וסיעתו דלעיל^{תשי} דגם בשעת שחיטה אין עיקור פוסלו ככל שהוא דלא אמרין כולה חדא שחיטה היא בעיקור שאינו בדרך שחיטה כלל.

ואפילו בספק אם הוא הרוב או לא כתב המ"ז^{תשי} להקל משום ספק ספיקא שמא לא היה הרוב ואם תמצי לומר שהוא הרוב שמא נעשה על ידי גילגול הגרירת. ואף על גב דבבבא ליה להמ"ז דספק ספיקא בשחיטה לא מהני לסתור חוקת איסור שמחיים כמ"ש לעיל סי' א'^{תשי}. שאני הכא דיש מתירים לגמרי בלא ספק ספיקא. ומהאי עממא נמי התיר המ"ז בסתם ומשמע מולשונו דאפילו ישנו לפנינו וספק לנו משום חסרון ידיעה לשער אם הוא הרוב מותר משום ספק ספיקא אף על גב דבבבאי נוונא לא מקרי ספק בעלמא^{תשי}.

אבל התבואות שורח^ט כתב שאם הוא לפנינו אין להקל כלל בספק אם הוא הרוב. וגם בנאבדה צריך עיון למעשה דהא לספק אם הוא הרוב אין לו חוקה דהתיירא כלל אלא חוקת איסור לחוד דבהמה בחיים. וספק דשמא נעשה על ידי גלגול הגרירת אחר שחיטת רוב הסימן אינו כדאי להתיר שאינו ספק שקול דמסתבר מפי שברדחיקת הסכין על הגרירת בתחלת שחיטה נעקרה חוליא אחת ברובא כמ"ש לעיל^{תשי} בשם ר"ש'ל אלא שאחר כך כשהגיע הסכין אצל רובה החכה הסכין לרחכה. ואף על גב דבעלמא קיימא לן דספק שאינו שקול מצטרף לספק ספיקא^{תשי} שאני הכא שספק אחר השקול עומד בחוקת איסור ואין לו חוקת היתר כלל כנגדה^{תשי} עיין מ"ש בס"י ק"י^{תשי}:

[נזח] יענין רגלו בקרקע. היינו כששוחט סמוך לקרקע^{תשי}. וכן זוהר כששוחט סמוך

ס"ק ז (ד"ה ולפרש"י), וש"נ. וראה גם לעיל סי' א ק"א סוף ס"ק ז (כמו שכתבאר לקמן).
תפא בדלעיל א"ר"ח סי' רסא ס"א, וש"נ.
תפב ס"ק לה, ובשמ"ח סכ"ד.
תפג ס"ק זג.
תפד בדלקמן סי' לא ס"ק זג, וש"נ. וראה ביאורי הלכות.
תפה וכדלעיל סי' יח ס"ק ג, שאין מתירים ממשם ס"ם נגד חוקת איסור, אלא כשיש עמה חוקת היתר.
תפו סימן זה בשוע"ר לא הגיע לדינו, וראה ש"ך בבבלי ס"ם שם דין כז (לענין ס"ם במקום חוקת איסור), ודין לג (לענין ספק שאינו שקול במים).
תפז באר הגולה.

תעא ס"ק זג.
תעב שם, ובשמ"ח סכ"ד.
תעג ס"ק לא.
תעד ד"ה כתב באגור.
תעה ס"ק ז.
תעו סי' לד ס"א.
תעז ס"ק יא.
תעח ס"ק לו (ד"ה דלא כש"ך).
תעט ס"ק יז.

תפ וכן צ"ל לשם לעיל סי' יח ס"ק ג, וקו"א ס"ק ח (דיבור הראשון), ופי' כג סוף ס"ק יא, ולא הגיע לדינו. וראה מ"ז סי' א ס"ק ג. ועדין צויין לשם (לחוקן מ"ז זה) לעיל